

Kmet, delavec in obrtnik
naj budo narodu vodniki!

Izhaja vsako sredo.
Naročnina:
za celo leto Din 30—
za pol leta „ 15—
za inogestvo
za celo leto Din 50—
Inserati po tarifi. — Pis-
menim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Nefrankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetski list

Glasiilo „Slovenske Kmetске Stranke“.

Vsakdo uživa vse sadove
svojega dela in marljivosti!

Rokopisi se ne vra-
čajo. — Plača in toži
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici šte. 7. — Telefon
inter. št. 506. — Račun
pri poš. čekovnom za-
vodu št. št. 506.

Slovenska Kmetška Stranka.

Ustanovno zborovanje se je vršilo v nedeljo 2. maja t. l. v Celju ob popolni soglasnosti delegatov in ob velikem navdušenju. Govori Štefana Radića, ministra Pucelja in Albina Prepeluha.

Celje, najsimpatičnejše sloven-
sko mesto, je določeno za sestanek
delegatov Zveze slovenskega
kmetškega ljudstva v svrhu popol-
ne spojitve doslej v Zvezi zastopa-
nih strank SKS in SRS v enotno
»Slovensko kmetško stranko«. Za-
nimanje za zborovanje je bilo ve-
liko že radi dnevnega reda same-
ga, a istotako radi tega, ker je bi-
lo napovedano, da nastopijo tu vo-
ditelji slovenskega kmetškega po-
kreta g. Štefan Radić, minister Iv.
Pucelj in Albin Prepeluh ter bodo
na shodu sodelovali tudi vsi ostali
za naš pokret zaslužni možje. To
zanimanje je seveda vsakdo poka-
zal po svoje — kakor zna: »Ju-
tro« in njegova družba z nadalje-
vanjem najostudnejših napadov
na tov. Pucelja in ostale naše vodi-
telje; eselesarija na podoben na-
čin, dasiravno v dosti bolj mili ob-
liki, kar resnici na ljubo radi ugo-
tavljam; inteligenca z razmišlje-
vanjem o ciljih kmetškega pokre-
ta, kar so nam te dneve dokazali
številni razgovori z inteligenti v
Ljubljani, v Celju in drugod; a
najbolj so se zanimali seveda oni
naši slovenski somišljeniki, ki so
že utrjeni v kmetškem mišljenju
ter so svoje zanimanje in pritrje-
vanje dokazali zadnje tedne po-
sebno tudi z številnimi dopisi na
naša tajništva.

Minister Pucelj je v spremstvu
tov. Prepeluha prišel v Celje že v
soboto zvečer iz Ljubljane. Na ko-
lodvoru so ga pozdravili: tov. Švi-
karšič, sreski poglavar g. vladni
svetnik dr. Žužek in g. pukovnik
komandant mesta.

Delegatje ZSKL so prihajali z
vlaki v nedeljo zjutraj. Povablje-
nih je bilo od obeh strani 200 de-
legatov ter se je v dvorani Narod-
nega doma pripravilo tudi ravno
toliko stolov. Delegatje so bili pol-
noštevilno zbrani. Razun tega je
bilo v dvorano pripuščene še oko-
li 150 nedelegatov, skoraj izklju-
čno somišljenikov —, a na galeriji
je dobilo prostora okoli 50 nepri-
stašev iz krogov celjske intelligen-
ce, ki se je za zborovanje zani-
mala.

ZBOROVANJE.

Ob 10. uri dopoldne je tov. posl.
Kelemina otvoril zborovanje ter
istemu tudi predsedoval, podpred-
sedniki so bili tovariši dr. Maru-

IVAN PIPAN,
posestnik v Vižmarjih, predsednik »Slovenske
Kmetške Stranke«.

šič (Ljubljana), Klemen (Maribor)
in Rojs (Ormož), zapisnikar tov.
geom. Mravlje (Ljubljana).

Kot predsednik je

tov. Kelemina

pozdravil vse navzoče in povdaril
pomen tega dne, ko se združujeta
Sam. kmet. stranka in Slovenska
republikanska stranka v enotno fa-
lango. (Burno ploskanje in »živio«
klici). Kot v SRS, tako so tudi v
SKS kmetje in delavci. Nujnost je,
da se te vrste združijo in nastopijo
kot enota. Razdor med strankami
škoduje vsemu javnemu življenju,
kmetški misli pa posebno škoduje
dosedanja razcepljenost kmečkega
ljudstva. Ne odklanjamo nobenega
stanu, zlasti ne inteligenca. Vsa-
ko, ki je istih misli z nami, je do-
brodošel v naših vrstah.

Nato poda Kelemina besedo

tov. Albinu Prepeluhu,

ki izvaja:

»Vsa doba, od prevrata sem, je
bila za kmeta, delavca in za tisti
del inteligence, ki je čutil z ljud-
stvom, doba razcepljenosti. Že dol-
go nismo bili Slovenci tako brez
veljave, kot smo bili zadnja leta in
kot smo danes. Žalostno stanje v
tej dobi pa je še poslabšalo obna-
šanje brezsrčne gospode, ki se ni
sramovala izrabljati bednega
kmeta.

Organizirati kmete in delavce se
pravi organizirati ves narod, se
pravi organizirati Slovence v celo-
to. In le ta mora priti k upošteva-
nju in sodelovanju pri naši državi.
Oblika te države ni po našem oku-
su. Moramo jo urediti tako, da bo

odgovarjala težnjam našega ljud-
stva. Hrvatski kmet se je dolgo
ostro boril proti razmeram v tej
državi.

»Mi smo šli skozi najhujši ogenj,
skozi obznanu proti naši stranki in
skozi vročo bitko 8. februarja lan-
skega leta. Naš kmet se muči in
trudi, vsi se ubijamo z naporim
delom, pa komaj živimo. Dasi živi-
mo v dobi demokracije, dasi se je
v naši dobi izvršila ruska revolu-
cija in so se proklamirala Wilso-
nova načela, vendar živimo člove-
ka nevredno in vsem demokratič-
nim principom neodgovarjajoče
življenje.

Vse, ki živijo od dela lastnih
rok, moramo združiti. Uspeh pa
bomo imeli le tedaj, če se strnemo
s Hrvati pod vodstvom Stjepana
Radića.

Danes mora zmagati načelo, da
ni nobene glave škoda, kadar gre
za interes skupnosti. Naš program
je moderen; ni nastal na podlagi
učenih knjig, nego je naš naroden
program, zgrajen na globoki kmet-
ski modrosti in starih narodovih
skušnjah.

Do veljave mora priti vas, tista
vas, ki je dajala delovno moč v
rudnike ameriških in vestfal-
skih kapitalistov, sedaj pa daje
ljudi za boje v Siriji proti Druzom
in drugam. Ves naš dosedanji po-
litični boj je obstojal v boju med
župnikom in advokatom. To je bi-
la naša domača podoba borbe
»klerikalizma« z »liberalizmom«.
Ta borba nas je privedla, da smo
danes skoro brez vsakega vpliva.
Kadar so bili »liberalci« v vladi
so tožili »klerikalce«, kadar »kle-
rikalci«, so tožili »liberalce«.
Umevno je, da so Srbi na tak na-
čin izgubili vsako spoštovanje pred
nami in da je končno padla beseda
»robske duše« in — moram pri-
znati, — vsaj deloma upravičena.
Ali ozdravljenje mora priti in si-
cer mora priti od spodaj gori. Vsi
smo enako obteženi z davki, vsi
enako trpimo, zato moramo biti
enotni. V znamenju enotnosti vas
pozdravljam kakor vas tudi poziv-
ljam k delu, ki naj združi vse naše
moči«. Govoru tov. Prepeluha je
sledilo dolgo odobravanje.

Nato čita

tov. Matko Kelemina

program Slovenske kmetške stran-
ke, ki navaja gospodarska, politič-

na in kulturna stremeljanja stranke. Med čitanjem programa je došel na zborovanje predsednik HSS

g. Stjepan Radić,

spremljan od par prijateljev. Potoval je z avtomobilom iz Zagreba preko Zidanega mosta, kjer so ga pričakovali in pozdravili člani vodstva ZSKL in potem zajedno z njim nadaljevali potovanje v Celje. Zborovalci so napravili hrvatskemu voditelju burne ovacije, nakar ga je v imenu stare Radićeve garde pozdravil tov. Klemen, poudarjajoč, da je ta garda šla z Radićem skozi ogenj preganjanj, ki so sicer že za nami, mogoče pa še pred nami. Danes upoštevajo HSS vse politične skupine in iščejo z njo stikov. Tovariši iz SKS stopajo sedaj z nami v eno organizacijo, ne zato, ker tako kaže politična konjunktura, nego zato, da se postavi temelj nove seljaške in delavske sloge. Vkljub vsem bojem gospode, bomo stali v eni vrsti in se skupno borili. Klemen konča z vzklikom Radiću, ki se mu pridružijo vsi zborovalci.

Nato se nadaljuje s čitanjem programa.

Tov. Mravlje

prebere tudi pravilnik in organizacijski red nove stranke. Po glasovanju o programu in pravilih — vse je soglasno sprejeto — je

tov. dr. Marušič

svečano in z ognjevitim govorom proglasil ustanovitev

Slovenske Kmetске Stranke,

a delegatje so z velikim navdušenjem pritrjevali, na kar viharno pozdravljen prevzame besedo predsednik HSS

naš Stjepan Radić:

Dvajset let je, ko se nas je v malo manjši dvorani kot je ta zbralo nekaj več zborovalcev k ustanovitvi Hrvatske seljačke stranke. Bili so skoraj sami seljaki, izobražencev nas je bilo komaj šest. Vsi pa smo imeli pred očmi in poznali vse življenje našega naroda. Ako gleda človek s Triglava ali Grintovca lepo pokrajino in jo vidi lepo pred seboj, se mu zdi, da jo vidi tako, kot je v resnici. Ali ta slika je lažnjiva, ker ne nudi prave resnice, kajti potrebno je iti po vsaki stezici in vse do podrobnosti spoznati. Tako je z vladami. Odkar se vlada, vsa tisočletja, sede vlade visoko, ali ne vidijo globoko, ne vidijo, da pogosto ubog človek ne more nasiti svoje dece, pa čeprav se ves dan muči. Ako je bil kdaj vladar dober, vseeno ni mogel biti socialno pravičen. Ker oni, ki so vladali, niso nikdar pomislili, kaj morajo zahtevati. Občudovali so le vladarjevo dobroto, njegove vojake in sijaj, dokler niso prišle angleška, francoska, ruska revolucija in druge, ki so bile izraz ljudskih teženj po socialni pravičnosti.

Mnogi so bili na frontah, videli so, kako so prihajali vedno novi kanoni, ali trenja z življenjem ni bilo.

Mnogi so se razgovarjali, kdo bo zmagal v vojni. Eni so rekli: Rusi, drugi zopet: Amerikanci. Iz teh razgovorov se je počasi porajala zavest sebe in ko so se vrnili s fronte, jim je zavest lastnih teženj ostala in plod te zavesti je današnje seljaško gibanje.

Pri delavcih je organizacijsko gibanje lažje. Njihovo delo jih sili, da se organizirajo. So skupaj v tovarnah, pri železu in njih organizacije so železne. Morajo biti železne, če niso, jih železo stre. Če jih je samo deset, vendar imajo organizacijo in drugi se jih boje. In čim več jih je, tembolj so močne njihove organizacije in večjo moč imajo. Pred rojem še medved beži, pa ne bi človek. Zato je prišel socializem, ki pa je imel to napako, da ni upošteval zemlje.

Kmetje ne žive tako skupaj kot delavci. Pač se zbirajo v cerkvi, na žegnanju, pri romanju, ali le malokdaj se pogovore o kakem skupnem vprašanju. Poglejte žide, kako sede v kavarni in šušljajo, se pogovarjajo in posvetujejo. Iz teh pogovorov se poraja počasi njihova vzajemnost, moč in dobiček.

Prvo kulturo je napravil kmet, saj beseda »kultura« sama ne pomeni drugega kot obdelovanje polja. Ni bilo brazde, dokler ni bilo doma, družine. Z domom je bil ustvarjen temelj kulture. Dokler je bil človek ribič, lovec, nomad, ni imel stalnega doma in ni mogel kulturno naprej. Le dom je podlaga kulture. Naše staro kmečko pravo je določalo, da je dom nedotakljiv. Ako je prišel eksekutor, ni smel niti na dvorišče, nego je moral počakati na cesti, da mu je kmet sam prinesel davek. Prišli so Nemci, ali naš kmet jih ni bil vajen, on se je držal starih načel neodvisnosti.

Glavno je, da kmet in delavec prideta k zavesti, in da ne prosita, nego zahtevata. Ko prideta do zavesti, da sta produkcija, — eden producira s plugom, drugi pa s kladivom, šilom — ne bosta več prosila.

Ko smo mi začeli, se nismo mogli kam nasloniti, kot se vi lahko danes. Naše glavno vprašanje je socialno vprašanje. Ruski pregovor pravi: »Riba gre tja, kjer je globlje, človek tja, kjer je boljše.« Nikdar pa ne more postati individualno blagostanje merilo splošnega blagostanja. Glejte celjske grofe: Imeli so grad, v njem blagostanje, okrog njih pa revščina, ker to blagostanje ni bilo blagostanje ljudstva.

V naši državi se mora predvsem skrbeti za blagostanje kmeta. Minister Stojadinović je bil pripravljen dati poljedelskemu ministru le 1.000.000 Din za škode vsled poplav, minister resora Krsta Miletić pa je zahteval 6.000.000 Din, dasi je sam notranji minister Boža Maksimović, ki je osebno blaga duša in mehko srce, izjavil, da je tu potrebnih vsaj 100.000.000 Din. Gospoda se namreč ne zmeni za to, če je kmet bos ali obuť, ali zna čitati, ali, samo, da je njej dobro.

Gospoda, kot je nesramna in brez poštenja, je od začetka vedno vedno govorila samo o narodnem edinstvu in o ničemer drugem. Go-

vore tudi o šolski obveznosti, ali ne vedo, če kmet sploh more poslati svojo deco v šolo, ko stanejo knjige že za prvi razred najmanj 100 dinarjev, dasi jih pogosto vsa družina toliko ne premore. Za prvi razred srednjih šol pa je potreben otroku kar postrešček, toliko knjig je potrebnih. Da vidite Rusijo, kako tam skrbe za izobrazbo in koliko izda država za šole. Država izdaja dobre knjige, lepo urejene in izvrstno napisane in jih daje šoli deloma zastoj, deloma za mal denar. Tudi druge države, Anglija, Amerika, Francija, mnogo skrbe za šole.

Tudi z davki je tako. Teško ti je, ako moraš plačati davek, pa nimaš s čim. Obstoje dalje mednarodne pogodbe o delu. Razen nekaterih ameriških republik jih le naša država ni podpisala. Ne ena taka pogodba še ni ratificirana, kljub temu, da je prišel Thomas intervenirat.

Pri nas nimamo mnogo delavcev. Med milijonom Slovencev jih je kakih 100.000, istotoliko med tremi milijoni Hrvatov in med Srbi. Vseh skupaj premore naša država le kakih 300.000 industrijskih delavcev. Človek bi mislil, da bo zanje vzorno preskrbljeno in socialno dobro urejeno, je pa v resnici urejeno vse birokratično.

Tri glavne momente moramo imeti pred očmi:

Prvega, da je vse to mogoče doseči, drugega, da mora biti naša organizacija splošna, v njej se mora organizirati vse gospodarstvo. Kmet je tu, delavec je tu, ona sta sol, ki ne sme biti umazana. Nekdaj je gospoda mislila, da je ona sol, ali danes to ne velja.

Tretji moment je, da vemo, da je v tej državi glavno vprašanje socialno vprašanje, ki se mora rešiti, ali ne na primitiven način, kot hočejo to socialisti in komunisti. To vprašanje moramo reševati na podlagi idealizma in humanizma. Amerikanci, na primer, nočejo svoje dece učiti literature ali geografije, nego zahtevajo od njih samo, kako se pridobivajo dolarji. To je grobi materializem, ki je prenostranski in protinaraven. Mi hočemo vzgojo materialno, kulturno, moralno in estetsko. Slovenci in Hrvatje so že pripravljeni na ta vprašanja. Pri Srbih pojde malo težje. Pri njih velja: »Ako me už grize, naj me moja!« Zato je bilo za Miloša Obrenovića polno nereda in zato ga je še danes. Vprašajte kjerkoli v Bosni, ne katoličana ali muslimana, nego pravoslavnega, vsi bodo rekli: »Nečemo Srbijanca za činovnika!«

Hočemo državo z več ali manj avtonomije. Temelj je v tem, da hočemo, da gre narodu bolje.

Prešla je obznana. Danes, ko ste tako dobro začeli, moramo vedeti, da je bil ustvarjen embrio že prej z vašo stranko, kot z drugimi strankami kmetov v ostali državi. Stvarno ste bili isto, kot naša stranka kje v Zagorju.

Sedaj pa ustvarjamo Slovenijo, veliko tako, da je ne more noben Korošec pobasati v svoj žep. Mi smo nositelji misli Matije Gubca. Vsi, ki delajo z rokami ali dušev-

no, spadajo skupaj. Zjedinjeni Slovenci se morate nasloniti na Hrvate, da pridemo skupaj pred Srbe in zahtevamo, kar nam gre. Če bomo prosili drobtinice, bomo dobili po buči.

Vidite, tako pomemben je naš dan. Kličem »Živela zedinjena Slovenija! Živela Slovenska kmetška stranka!«

Dolgotrajno navdušeno ploskanje je pokazalo, da so vsi navzoči razumeli pomen dneva in besedi Stjepana Radića.

Sledile so volitve

načelstva

»Slovenske Kmetске Stranke«

in so izvoljeni sledeči tovariši:

Predsednik: Ivan Pipan. Podpredsedniki: Albin Prepeluh, Ant. Mahen, inž. Fr. Zupančič. Iv. Rojs. Tajnik: dr. Drago Marušič. Blagajnik: Josip Černe. Odborniki: Andrej Avsenek, Ivan Ažman, Franc Cajnko, Anton Cerar, Jernej Bohinc, Joško Benedik, Štefan Dobnik, inž. M. Debelak, Frank Josip, Ivan Grad, Anton Globevnik, Josip Horvat, Rigonce, Pavel Horvat, Josip Horvat, Sv. Križ, Jakob Kušar, Matko Kelemina, Iv. Kristan, Iv. Klemen, Josip Kunej, Viktor Koren, Anton Lipovšek, dr. Dragotin Lončar, Josip Pintar, Franc Plaskan, F. Preinfalk, Avgust Pen, dr. Janko Rajar, Jakob Sernel, Franjo Švikaršič, J. Znidarić. Pregledniki računov: Franc Pustotnik, H. Sever, Alojz Tršan.

Člane okrožnih odborov priobčimo prihodnjič.

Po volitvah govori viharno pozdravljen minister poljedelstva in narodni poslanec

tov. Ivan Pucelj:

Malo Celje je večkrat že zapisano v naši zgodovini. Ne v zadnji vrsti pa bo zapisan današnji dan. Jaz osebno obhajam danes velik praznik, ker se izpolnjuje to, kar nosim že šest let v srcu, odkar ste me poslali kot borca v prve vrste. Ako bi bil kdo med nami, pa bi tega ne sprevidel, ga opozarjam na eno samo činjenico: na ostudne napade na moje osebo. Današnji dan pa mi je zadoščenje. Ko me je nekoč Radić vprašal: »Ali smatraš, da so v politični borbi doprinešene žrtve bridkost?« sem mu dejal: »Mislim, da ne, ker se v to borbo podaja človek prostovoljno!«, nakar sva spoznala, da sva istih nazorov.

Ni bolj nesrečne stvari na svetu, kot je lažniv človek. On pomeni neprijetnost za svojo družino, okolico in če dela v javnosti, tudi za skupnost, za državo. Kot je neprijeten lažniv človek, toliko bolj neznosne so zlagane politične stranke. Zlagan človek je tisti, ki drugače govori in dela, kot mu lastna vest velevala, spoznamo ga takoj kot vino, če ga damo pod nos, ali je pristno ali ne. Zlagane stranke pa so vzrok, da je naša politika v zadnjih letih tako neplodna. Zlagana politika je ona, ki gre mimo izvira — kmeta —, ki se je navzela iz knjig par zlaganih fraz in ki si je končno zlagala sama sebi nekak program. Posledico take politike čuti naša kultura in naše gospodarstvo. Opazovanje te lažne politike

nas sili, da se naslonimo na večno filozofijo in da se vračamo na svojo prvino — na kmetško ljudstvo.

Slovenska Kmetška Stranka je posledica težkihkušenj. Je dete, porojeno iz ljudstva. Nima nekega meglenega jugoslovanskega naslova, je pravo slovensko dekle.

Sedaj bodo odpadli ugovori nekaterih, kot: »Ne morem v samostojno kmetško stranko, ker nisem samostojen« in »Ne morem v republikansko stranko, ker nisem republikanec!« Sedaj je pot v stranko vsem odprta, ker je stranka predvsem slovenska. Stranka je tudi kmetška, ker je naš narod kmečki. Slovenci smo, kmetje smo! Hočemo, da smo Slovenci, hočemo, da smo kmetje na svojih domovih.

Gospoda je iznajdljiva v političnem boju, ker je neslovenska. Zato pravi: »Pucelj je prodal Slovence Hrvatom, kakor včasih Srbom!« Toda ona doba je minula, ko je gospoda uklepala ljudstvo v neumnost. Na očitek, da je Pucelj zlezal k Radiću, pravim, da Radić Slovencev ne potrebuje toliko, kot potrebujejo Slovenci Radića, za kar nam jamči njegova sposobnost. Moramo iskati opore tam, kjer nam je najbližja. Veseli smo, da nas ima Radić rad in da nam pomaga. Današnji praznik je posvečen kmetški misli in zvezi s Hrvati in s temi tudi s Srbi.

Da povem še kako besedo o političnem položaju. Zgodovina naših treh narodov beleži mnoge borbe, ali nikdar ni plapolala tako visoko, kot sedaj. Boj je težak, ali odločili smo se za pošteno stran, odkoder edino more priti poboljšanje. Slovenija je danes uboga, tega sta krivi obe naši meščanski stranki. Edina njihova rešitev je v laži, ali resnica je druga in mi smo na strani poštenosti. Prosim vas le par mesecev zaupanja, pa bo zgodovina pred vami napisana.

Tudi Puceljevemu govoru so navzoči živahno pritrjevali.

Nato prevzame zaključno besedo ponovno

Stjepan Radić:

Nekateri med vami veste, da se je HSS včasih imenovala Hrvatska seljačka pučka stranka. To mi že tedaj ni ugajalo. Puk res pomeni pri majhnem delu Hrvatov ljudstvo, pri Srbih pa pomeni polk. Pri večini Hrvatov je to le prazen zvok in sem bil proti temu, da bi se stranka imenovala po nečem, česar ni. Že tedaj sem hotel, da se imenuje samo Hrvatska seljačka stranka in sicer zato, ker smo vsi kmetje. Če se kdo ne čuti, naj samo pogleda v rodovnico, pa bo videl, da je bil njegov oče, če ta ne, pa ded, prav gotovo kmet. Gre za to, da se določi smer. Naš seljak je prebrisan. On ustvarja. Življenje, to je ustvarjanje. Kmet zastopa normalnost v življenju, on ni kaka histerična gospodična. Naš kmet čuva tradicije, vedno se na primer rad postavi z dobrimi lastnostmi svojih prednikov. To je tradicija poštenja, dela. Kmet je delavec in je tudi kapitalist, toda na ta način, da spaja delo s kapitalom. Kmetov je ogromna večina. V nji-

hovem številu je njihova moč. Dokler je socialna struktura družbe taka, kot je, mora biti vsaka vlada kmetška.

Gospoda nima mnogo časa. Ko bomo imeli v parlamentu 200 poslancev, ne rečem, da jutri, bomo imeli vlado, ki bo imela čas. Poleg časa je važen tudi denar. Potem, ko bomo imeli denar, bodo izgledale bilance bank drugače. Dobro vemo, kaj je z afero Standard Oil Company. Krajač zato ne more biti minister, ker bi marsikaj razkril in tega se oni boje. Ve se tudi, da je dala neka banka 50 milijonov dinarjev v neki volilni fond in ve se, katera banka in komu je dala.

Kmet ve, kaj je poštenje. Ako rečemo Bog, mislimo hkrati vso sv. Trojico in ako rečemo kmet, smo mišljeni mi vsi. Kdor je v naši stranki, se mora zanjo tudi žrtvovati, kot se žrtvuje fant za svoje dekle. Danes imamo v 50 okrajih svoje zastopnike. Včeraj sem odredil govornike za razne kraje, pa so šli vsi, kot na bojno polje. To, kar je danes Pucelj govoril, to je temelj metode. Ko smo pred vojno padli pri nekih volitvah z 9 na 3 zastopnike v saboru, smo vedeli, da je to le umik nazaj, da preskočimo večjo jamo.

Ne znamo lagati in ne bomo lagali, razen človeku, ki nas hoče oslepariti. »Unter Wölfen muss man heulen!« Resnica se govori ljudstvu in vladarju, a z lopovom se govori po lopovski.

Po burno odobranem govoru Stjepana Radića je poslanec Kelemina zaključil zborovanje.

Po zborovanju

se je velik del zborovalcev zbral v »Unionu« k obedu. Tam sta bila tudi g. Stjepan Radić s sinom in minister Pucelj. Pri tej priliki je sinko g. Radića razdelil vsem navzočim zadnjo številko »Doma«, glasila HSS in za njo letnik »Božičnice«, t. j. koledarja, ki ga odlično urejuje sam g. Radić. Po obedu se je g. Radić z avtom burno pozdravljen zopet odpeljal v Zagreb.

Seja načelstva Slov. Kmet. Stranke v Celju 2. maja.

Na občnem zboru izvoljeno načelstvo se je nato zbralo k prvi seji, da uredi najnujnejša organizacijska vprašanja. Organizacije, dobe pismena pojasnila. Poslanecem stranke se je naročilo, da ne izvršujejo nobenih intervencij za one prosilce, ki se obračajo direktno na poslance. Vsaka intervencija mora biti vložena v tajništvo v Ljubljani ali Mariboru. Tajništvi pa morate paziti na to, da vsako prošnjo preje priporoči pristojna krajevna organizacija. Ta sklep je storjen vsled tega, ker pristaši drugih strank, katere vsak dan najnesramneje obrekujejo našo stranko in naše poslance, obsipljejo poslance s prošnjami za intervencije. Prvi so naši pristaši, potem pridejo šele drugi na vrsto, če bo ostalo še kaj časa. Sklenilo se je, da se vrše seje načelstva izmenjaje enkrat v Ljubljani in drugič v Celju.

Dalje se je sestavila ponovna

resolucija, da se poslanski klub najenergičneje zavzame za odpravo prijave mošta finančnim postajam s strani vinogradnikov in kazni za zamujene prijave, ker se to zahteva samo v Sloveniji in je to samo šikana vinogradnikov, ki služi le v ta namen, da davčne oblasti pri finančnih kontrolah prepisujejo te prijave. Bivši fin. minister Stojadinović je to našo zahteyo odklonil, upamo, da pri novem ministru to doženemo. Glede agrarne reforme se zahteva, da se nemudoma izvrše revizije agrarno-reformnih upravičencev in že enkrat to vprašanje difinitivno reši.

Trboveljska družba in delavstvo. Na seji načelstva v Celju se je po poročilih tovarišev Cerarja in Avsenika na široko razpravljalo o razmerah, ki vladajo med Trboveljsko družbo in delavci. Sklenilo se je, da se odločno zavzamemo za pravice delavstva. Gledalo se bo na to, da bo parlamentarna komisija, ki bo poslovanje Trboveljske gledala, tako sestavljena, da bo videla razmere take kot so. Komisija naj v prvi vrsti preštudira zbrani material akcijskega odbora, potem bo delo in odločitev lahka. Ako Bog da, se bo tudi v Trbovljah napravil red.

Kmetijski minister, pozdravljen!

Tovariš Pucelj, v drugič si že pozvan, da vodiš v Jugoslaviji kmetijsko ministrstvo. Radi se spominjamo leta 1921 in 1922, ko si bil prvič na tem visokem položaju in si vzbujal splošno pozornost s svojim delovanjem v prid kmetijstvu. Ne dvomimo, da boš tudi sedaj stavil vse svoje sposobnosti v službo kmetijstva, ki tako nujno potrebuje v vladi večjega zastopstva.

Vemo, da boš storil vse, kar spoznaš za potrebno, da se koristi našemu kmetijstvu. Vemo tudi, da je Tvoj sedanji položaj ugodnejši, nego je bil v letih 1921 in 1922; kajti takrat si bil sam in edini kmetijski zastopnik v čeli vladi, med tem ko imaš sedaj še štiri tovariše, ki istotako zastopajo kmetško misel, kakor Ti. Vkljub temu se še vedno zavedamo težav, s katerimi se boš imel boriti: Pet Vas je, toda večina niste! Z večjim povdarkom boste

mogli nastopiti, ali odločala bo večina in če ona Tvojih nasvetov ne bo poslušala, tedaj krivda ne bo zadelala Tebe in Tvojih kmetijskih tovarišev Hrvatov! Mi to vemo in bomo take okoliščine pri končni sodbi uvaževali!

Vendar Te to ne odveže od dolžnosti, da delaš čim najbolj smotreno. Glej naše težave in prihajaj s predlogi, kolikor le moreš, pa naj jih večina sprejme ali ne. Tvojega dela ne bomo sodili po tem, kako bo o Tvojih predlogih odločila večina, nego sodili bomo po tem, ali so bili Tvoji predlogi res primerni nam kmetom koristiti ali ne! Po tem se ravnaj!

Da ne boš spolnjeval svojih dolžnosti le kot kmet, nego tudi kot Slovenec ter s tem obenem kot Jugoslovan, to je samoobsebi razumljivo!

Delaj!

Gluma.

S to psovko je »Slovenec« pozdravil združitev SKS in SRS v enotno Slovensko kmečko stranko. Komedijo imenuje »Slovenec« borbo slovenskega kmeta, ki se skuša rešiti poštenim potom iz blata, v katero so ga zavlekle naše preživle gosposke stranke (eselesarska in liberalna). Zato tudi opažamo, kako zadnje dni eselesarji in demokratje roko v roki bijejo v svojih časopisih po naši stranki, našemu poslancu tov. Pucelju in posebno še proti združitvi vseh enako mislečih kmetov, obrtnikov in delavcev v enotno Slovensko kmečko stranko. Da, da! Gospoda se pač zaveda, da ko se to zgodi, ji odbije zadnja ura. Zato pa tak vik in krik. Ali mislite, da je kmet res še vedno tako neumen, da ne ve za kaj gre? Ali mislite, da bo še nadalje drvel za Vami v svojo propast? Roko na srce in povejte vendar kaj ste napravili za slovenskega kmeta tekom sedem let po svetovni vojni? Prvo kar ste storili je, da ste uničili avtonomijo Slovencev, pregnali v svoji krščanski ljubezni in pravičnosti deželnega glavarja, da bi se mogli liki sraki kititi z njegovimi uspehi ter razpustili deželni zbor in odbor, v katerem je imel slovenski kmet tako velikansko zaslonbo. Ali se kaj zavedate svoje velikanske krivde? Hinaveci! Danes pa kričite po avto-

nomiji! Komedijo imenujete naš boj za naše pravice, sami ste pa najnesramnejši komedijanti, zakaj kdo se ne spominja, da je Jugoslovanski klub zahteval po svojih kmečkih poslancih prost izvoz živine, po svojih meščanskih poslancih pa prepoved izvoza živine in to vse ob enem! Potem je pa »Domo-ljub« poročal, kako se Jugoslovanski klub poteguje za pravice kmeta, »Slovenec« pa, kako se poteguje za uradnika in delavca. Gospoda, to je glumaštvo v pravem pomenu besede, kakršnega bi se vsak pošten človek sramoval, od eselesarske gospe do tega seveda ni pričakovati, ker ji je čut sramu že davno zamrl, če ga je sploh kedaj imela. Kako morete biti tako naivni ter pričakujete, da Vam bo kmet po vseh teh polomijah in farbarijah res še slepo sledil?

V svojem demagoštvu kričite proti korupciji, mesto da bi s pametnim in stvarnim delom podprli tiste, ki vodijo res odločen boj proti korupciji. In to je pri nas resno storil samo g. Radić in njegov klub. Kaj pa ste še vi storili proti korupciji? Ali se spominjate Markovega protokola, po katerem ste vso oblast dali radikalom v roke, samo da Vam prepuste vsa važna mesta v Sloveniji (mi bi rekli korita)? Ali takrat ni cvetela korupcija? Kaj se je takrat

storilo proti korupciji, ko ste imeli svoje štiri ministre v vladi? Grozdje je bilo prekislo, kaj ne. Kdo se ne spominja kupčevanja z železniškimi voznimi listi? Ali se kaj zavedate, kako ste smešni ko kričite po znižanju davkov in po zvišanju uradniških plač? Tovariša Pucelja delate odgovornega za ves 13 milijardni proračun, to ste pa pozabili, kakšen račun ste Vi za časa svojega vladanja hoteli nam servirati. Za časa svojega vladanja ste pisali in kričali, da z vsemi svojimi poslanci v Beogradu ne morete nič napraviti. Našemu tovarišu Pucelju pa predpisujete večji vpliv, kakor vsem svojim poslancem, v isti sapi pa trdite, da je Pucelj politična ničla, ki prav nič ne pomeni. In na to ničlo streljate s kanoni največjega kalibra. Ali se zopet ne zavedate, kako ste smešni? Ali se še spominjate, da ste ob ustanovitvi SKS pisali, da je to mrtvorojeno dete? Ni ste mu priznali in v svoji zavisti ne privoščili duše. Toda stranka je rastla in se razvila kljub »Slovenčevemu« neuspešnemu streljanju in »Domoljubovemu« rjoenju v tacega korenjaka, da g. Korošec hočeš, nočeš, senči pod njim. Ta kmečka jerhovna je zopet zasedla ministrski stol, ki je po mnenju »Slovenca« le za fino gospodo, ki se je tako željno ozirala v ministrske lože. Za tem grmom torej tiči zajec! Gospoda okrog »Slovenca« dobro ve, da je lepše in boljše vladati, kakor pa vladan biti, zato izliva toliko sovraštva na našega tovariša ministra Pucelja!

Odkrito priznavate, da obžalujete njegov pogum, a prikrito še bolj občudujete njegovo politično spretnost, poštenost in pridnost, da mu ne morete do živega. Je pač vreden svojih somišljenikov, ki so preteklo nedeljo na zborovanju v Celju v mnogobrojni udeležbi navdušeno odobraval njegova izvajanja o udeleževanju naše prenovljene in razširjene Slovenske kmečke stranke, ki naj dela roko v roki z bratsko HSS. Vse delegate je prešinjala zavest, da le Hrvaška seljačka, Srbska zemljoradniška in Slovenska kmečka stranka ima bodočnost, in le te nam morejo prinesiti izboljšanje razmer v državni upravi.

Če pa Vas ne marajo v vlado, nismo krivi kmetje in ne tovariš Pucelj, temveč Vi sami, ker ste se z svojo falitno brezglavostjo in tudi brezdomovinsko politiko sami izključili iz sodelovanja v vladi. Kdo pa bo še imel za resne ljudi take, ki se znašajo nad nedolžnimi klubovimi napisi v državni zbornici in jih liki fakinaži trgajo iznad vrat? Ne spominjamo se pa, da bi v ranjki Avstriji kak nemški napis raztrgali v avstrijski zbornici. Torej gospoda, potolažite in poboljšajte se!

Za vse naše tovariše v Sloveniji pa velja apel: Vsi med narod! Poučujte nevedne, pojasnjujte poštenim Slovencem, da le kmečka politika služi njim v dobro. Povejte jim, da le ta je izrasla iz domače z žulji obdelane in z znojem oškropljene grude, ki nam bo donašala najlepše sadove. Povejte vsakemu in vsem, ki se ne sramujejo kmetijskega imena, da je v prenovljeni in razširjeni

naši kmečki hiši dovolj prostora za vse poštene in dobro misleče. Posebno naj pa ta apel velja tudi Vam, kmečki tovariši v kmečki zvezi. Mi

vam prožimo bratsko roko in ključmo: Otresite se esesarskih kmedijantov in združite se z nami!

A. Koman, kmet.

O ustanovitvi SKS.

Tov. Koman je napisal v »Kmet. listu« kako se je ustanovila SKS. Ker neki dopisnik v »Jutru« trdi celo, da jaz priznavam ustanovo SKS po SDS, podajam v pojasnilo sledeče podatke:

L. 1916 sem se kot vojni pregnanec naselil v Tacnu pri Ljubljani. Tam sem se seznanil z Al. Tršanom, tedanjim županom v Tacnu, ter sva postala zaupna prijatelja.

Ko me je spoznal, je začel razpravljati, naj bi se ustanovila samostojna kmečka stranka, češ: cvet kranjskih kmetov je prevzet te ideje. (Tršan je pripadal SLS.) Jaz sem bil kot vojni invalid na dopustu ter mi ni šla tedaj politika prav nič v glavo. Izjavil sem mu, da jaz obupujem nad nadaljnjim življenjem, ker ni nikakih izgledov za konec vojnega vruga. V marcu l. 1919 pišem Tršanu, naj bi se sedaj začelo z ustanovitvijo kmečke stranke. Naročil sem mu, naj skliče sestanek kmečkih mož, da pridem jaz doli. Tršan mi je odgovoril, da so že začeli ter me vabil na sestanek za belo nedeljo v Ljubljano.

V Ljubljano sem se odpeljal dan preje z namenom da poizvem, kdo snuje kmečko stranko. Odločen sem bil, da se ne izpostavim v politiko, ako ni to pravi kmečki pokret od kmetov samih. Poizvedel sem, da stranko snujejo res sami kmetje iz lastne inicijative brez vsake prieme drugih strank. Pri Loydu je bilo zbranih 33 kmetov, samih uglednih posestnikov iz cele Kranjske. Med temi je bilo tudi takih, ki so izjavili, da imajo še proglas in program »Slovenske kmečke stranke za Goriško«, katero sem ustanovil l. 1906 ter da so bili naročeni

na tedanje naše glasilo »Kmečki Glas«. Posamezniki so poročali o zanimanju za stranko po vseh okrajih. Tega dne smo zbrali skupaj med seboj precejšnjo vsoto denarja kot prvi sklad za izdajanje strankinega glasila.

Deloma so imeli že sestavljen program. Jaz sem prevzel nalogo za spopolnitev ter sestavo proglaša. Proglas je izšel v obliki plakata, ki je bil obenem vabilo na ustanovni občni zbor za 1. junija.

Do tedaj smo imeli v Ljubljani več sestankov. Sami kmetje. Od inteligence smo za 1. junija pridobili blagopokojnega Gustava Pirca in agronoma Jamnika. Stranka je bila na Kranjskem do tedaj že povsod razglašena.

Na Štajerskem pa sem sam vozil plakate po raznih krajih z vabili na ustanovni zbor v Ljubljano za 1. junija. Od tedaj sem bil stalno na delu, dokler nismo stranko organizirali v vsej Sloveniji.

Ko je bila stranka povsem organizirana, je dr. Žerjav pozval mene in Drogenika na političen razgovor. Govoril nama je: Ne prihajam k Vam kot strankar, nego kot vladni funkcionar — (bil je podpredsednik pokrajinske vlade). Kot tak rad vidim razvoj Vaše stranke kot neodvisne narodne in patrijotične stranke. Kot take Vas hočem podpreti. Ko je šel dr. Žerjav dalje ter napeljeval na sodelovanje z demokrati, smo prekinili z njim vsako zvezo.

Toliko v pojasnilo glede dopisa v »Jutru«, češ, da jaz priznavam, da so demokrati ustanovili SKS.

Ivan Mrmolja.

Razne politične vesti.

Poziv slovenski inteligenci! Novo načelstvo »Slovenske kmečke stranke« je na svoji prvi seji razpravljalo tudi o grdih in nedostojnih napadih takozvanega »naprednega« slovenskega časopisja na naš mladi pokret, na posamezne izrazitejšje nosilce naše ideologije in na tov. Ivana Pucelja. Načelstvo je te grde in omikanega človeka nedostojne napade ogorčeno obsodilo v imenu dobrega kulturnega slovesa vseh Slovencev. Ker pa to časopisje vzdržujejo ponajveč pripadniki slovenskih inteligentnih stanov, je načelstvo »Slovenske Kmečke Stranke« obenem sklenilo, **pozvati slovensko inteligenco vseh stanov, ki bodisi duševno bodisi materialno kot naročniki to časopisje (»Jutro«, »Slov. Narod«, »Domovina«) podpirajo, da se pridruži temu našemu protestu proti tej časopisni brezobraznosti in neopravičenemu klevetanju.** Takšen način pisave ne more doseči drugega kot vzeti ves ugled slovenskemu imenu med vsemi

omikanci in civiliziranimi ljudmi. Dolžnost naše slovenske inteligence vseh stanov je, da se javno pridruži temu našemu protidomačemu političnemu nasprotniku. Če bi slovenska inteligenca kljub našemu pričakovanju ta naš poziv prezrla, naj vé, da jo bo doletela obsodba naše priprostega, toda zrelega in omikanega kmečkega in delovnega ljudstva.

Načelstvo

»Slovenske Kmečke Stranke«.

Tretja Uzunovičeva vlada je bila sestavljena dne 29. aprila kot nadaljevanje RR-koalicije (radikali in radičevci). Od Radičeve strani so v vladi: Tov. Ivan Pucelj kot kmečki minister; Pavle Radič za agrarno reformo; dr. Krajač za trgovino in industrijo; dr. Nikić za šume in rupe; Šuperina za pošto in brzojav. — G. Štefan Radič se je odločil, da za sedaj z czirom na stanje v radikalni stranki sam ne prevzame nobenega ministrstva.

Zadnja dva tedna sta bila v političnem pogledu nenavadno zanimiva. Radikali pod Pašičevim vodstvom so smatrali, da je nastopil pravi trenutek za uničenje Radičeve, t. j. hrvatske kmet. stranke. Namerali so stranko razcepiti, kar bi v resnici pomenilo njeno uničenje. Velikosrbski Pašičevi radikali bi bili s tem udarili kar dve muhi: Uničili bi veljavo Hrvatov in uničili bi za dolgo dobo politiko kmetov. Toda ni se jim posrečilo — Radičeva stranka je ostala enotna ter je vsled tega danes močnejša in uglednejša, nego je bila kedaj poprej, kar bo prineslo Hrvatom in kmetom še velike koristi. Pač pa se je pri tej priliki skorajda čisto nepričakovano pripetilo radikalom nekaj za nje usodepolnega: Sprla sta se dva prvaka radikalov in z svojim sporem povzročila razcepitev te doslej tako mogočne stranke. Kdor drugim jamo koplje, sam v njo pade!

Prav zabavno je čitati esesarske in demokratske liste. Eni se drugim rogajo, češ, hoteli ste zlesti v vlado, pa ste propadli! Prav imajo oboji, ker so se tako demokratem kakor tudi esesarjem cedile sline po vladi, kot morebiti še nikdar poprej. Zato je tudi maček tem večji! Je že prav, zakaj ste ga pa vsa ta leta tako lomili z svojo politiko, da živ krst ničesar več ne da na Vas!

O »Jutru«. (Dopis.) Tov. urednik! Zadnje številko »Km. Lista« sem nestrpnost pričakoval tudi radi tega, ker sem bil radoveden, kako boš odgovoril na nesramne »Jutrove« napade na tov. Pucelja in na SKS. Ko sem list dobil, sem bil pred vsem vesel, da ni padel v tisti pobalinski ton, v katerem se je gibalo »Jutro«. Pogrešal sem pa eno, namreč odločen poziv na vse naše somišljenike, da naj »Jutru« pokažejo hrbet. Naj storim to jaz! Kar »Jutro« piše o naši stranki, o našem pokretu in naših voditeljih, to je za nas in za ves kmečki stan poniževalno, a še bolj poniževalno je za nas, ako vkljub takemu blatenju dovolimo »Jutru« prihajati v naše domove. Moje mišljenje je, da moramo z »Jutrom« obračunati na ta način, da ga več ne naročamo. To storimo brez škode posebno sedaj, ko je ta list postal čisto navaden pobalinski zabavljač na vse, kar ne trobi v Žerjavov rog. Samo zabavljanje in sramotenje se še najde v »Jutru«, tako proč s tem listom iz kmečkih hiš! (Se popolnoma strinjamo! — Uredništvo.)

Tov. Pucelj je na zadnjem občnem zboru SKS v Ljubljani rekel, da bo zahteval sestavitev komisij, ki bodo pregledale dosedanje delovanje in premoženjske razmere vodilnih politikov. V komisijo, ki bo pri tov. Pucelju preiskavala, bo tov. Pucelj zahteval gg. Korošca in Žerjava. Zelo značilno je, da demokratski in esesarski listi o tem Puceljevem predlogu molče, kot noč. Vedo namreč, da bi v slučaju takega preiskovanja tov. Pucelj vstopil v komisijo, ki bi preiskavala pri Korošcu in Žerjavu!

Zelo značilno ali: Gliha vkup striha! Ves čas, odkar je radi korupcije prišel Pašič ob predsedništvu vlade, so se delali poskusi za sestavitve vlade z novimi strankami. Značilno je, da se za demokratizacijo ni zmenil nihče drugi, kakor edino Pašič. Tudi to dokazuje, da sta Pašičeva in Pribičević-Zerjavova skupina popolnoma enaki: centralistični, velikosrbski (v slabem pomenu besede), nasilni, bankirski in korupcionistični. Vse, kar čuti količkaj zdravja v sebi, se je obrnilo proti Pašiču, edino samostojnodemokratska kompanija jo je tudi tu zavozila in vpila seveda z a Pašiča.

Danes lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da je zadnja »Jutrova« ofenziva učinkovala — baš nasprotno, kot so to gg. okoli »Jutra« nameravali in želeli. Mesto razcepjenosti sloga na celi črti, mesto dveh majhnih strank — ena, enotna in močna stranka slovenskih kmetov in delavcev pod spretnim vodstvom šibe korupcionistov Stefana Radića!

»Jutrova« prerokovanja. »Jutro« je cele tedne pisalo, da posl. Pucelj ne bo nikdar minister. Kakor vedno se je tudi to prerokovanje sijajno izpolnilo. Pucelj je minister, dr. Žerjav ni in tudi nikdar več ne bo, ako je usoda našemu ljudstvu količkaj mila.

Žerjavovo sveto olje. Žerjavovo časopisje je ves čas, kar je Žerjav sfrčal iz vlade, svoje pristaše mazalo s tolažbo, naj le še nekoliko počakajo, pa bo zopet vse dobro, ker ni več daleč čas, ko bo Žerjav zopet sedel v vladi in potem bodo njegovim pristašem zopet mleko dajale tiste »ta debele« egiptovske krave. Prišlo pa je tako, da se je vsedel na ministrski stolček in v ministrski avto — posl. Pucelj! Ali bodo sedaj Žerjavovi pristaši spoznali, da jih dr. Žerjav ni tolažil s »svetim oljem«, ampak da jih je prav pošteno dejal v smrdljiv šmir?

Najnovejše odkritje. Pri »Jutru« so pogruntali in potuhtali, da se je Pucelj samo zato tako mudilo v vlado, ker mu manjka le še 8 dni ministiranja, pa bo dobil ministrski penzjon! »Jutrova« odkritje ne drži. Pucelj je šel samo zato v vlado, da se bo tudi Žerjav naučil, kako se pride noter.

Jeza pa taka! Še nikoli, kar svet stoji, ni bilo tako prijetno prebirati slovenskih »velikih« časopisov (»Jutro«, »Slovenec« itd.), kakor tistega dne v preteklem tednu, ko so morali slovenskemu svetu naznaniti, da ni postal minister dr. Žerjav in da ni postal minister dr. Korošec, ampak — čujte in strmite! — da je postal posl. Pucelj, kakor je visok in širok! Takrat so »liberalci« in »klerikalci« v bratski družbi popolnoma pozabili na vso dobro vzgojo in so tako tulili in cvilili od same nevoščljivosti, da je čudež, da se ni v Ljubljani vse kamenje stajalo od samega usmiljenja s temi reveži! Vzrok njihove jeze pa je povedal zagrebški list »Obzor«, ki je ugotovil, da se eni ko drugi jeze le zato, ker se boje, da bodo izgubili precej svojih volilcev, če se ministru Pucelju posreči v vladi doseči za Slovenijo vsaj kakšno malenkost. V svoji slepi zagrizenosti ne vidijo niti »li-

beralci« niti »klerikalci« tako daleč, da bi spoznali, kako krvavo potrebuje cela Slovenija vsaj enega zastopnika Slovencev v vladi, kjer utegne kaj izposlovati, kar bo koristilo vsem, ampak ne — oni ne marajo za koristi cele Slovenije, ampak oni hočejo, da bi Žerjav še zanaprej z vladno pomočjo in močjo »farje gonil«, drugi bi radi zopet z vladno pomočjo in močjo »reševali vero«, ki ji nihče nič neče! Ali se naj pametni in zavedni kmetje dajo na vse večne čase vleči za nos od ene kakor od druge strani? Kdor »farjev« ne mara, naj gre v oštarijo kdor hoče pa »reševali vero«, naj hodi pa v cerkev! Kdo pa hoče, da se bo slovenskemu človeku dobro godilo, ta naj gre z nami!

Ali more biti »Jutrovec« sokol? V spominu nam je primera pokojnega dr. Tavčarja, da postane cekin v roki nekega vrhovnega jutroveca blato. Tako vlačijo v zadnjem času »Jutro« tudi zlato sokolstva v svojo politično blato. Do sedaj je bilo sokolstvo vzvišeno nad političnimi strankami in sokol je moral biti v moralno-etičnem pogledu popoln človek, plemenitega značaja, duševni vitez. Ta svojstva pa od sedaj ne smejo več dičiti sokole, kajti »Jutro« zahteva, da mora biti sokol pristaš jutrove stranke, pri čemur se opira zlasti na nacionalni program stranke, odrekajoč naši stran-

ki jugoslovansko narodno zavest. »Jutro« razume pod narodnim edinstvom edinstvo pokvarjene gospode v izmozgavanju kmetskega ljudstva, mi pa edinstvo slovensko-srbsko-hrvatskega kmeta v obrambi svojih pravic. Takozvano samostojno demokratiziranje se rekrutira iz mestne frakarije, na deželi pa — zlasti na Štajerskem — iz bivše nemškutarije, torej iz tipov, kojim je sokolska ideja, kakor jo mi razumemo, tuja. Ni toraj huješ onečatenje sokolske misli kot ta, da reklamira »Jutro« sokolstvo za svojo gnilo stranko. Zato zahtevamo z ozirom na gnusno pisavo »Jutra« o sokolstvu in naši stranki, da se vodstvo Jugoslov. Sok. Saveza tozadevno izjavi — če ne, moramo smatrati, da soglašajo z oskrunjenjem sokolskih idealov. Starosta sokolskega društva v B.

Ena ribniška. Beogradskemu poročevalcu »Slovenca« je rekel minister Pucelj: »Jaz sem šel samo zato v vlado, da bom še esesarjem pomagal noter!«

Ena Radićeva. Pri zadnji krizi so časnikarji vprašali Radića: »Kaj mislite o Pašiču?« Radić je odgovoril: »Najboljše!« — »A kaj mislite o Jovanoviću (najhujšem nasprotniku Pašičevem)?« — »Najboljše!« — »A, kaj o Uzunoviću (ministrskem predsedniku)?« — »Najboljše!« — Tudi Radić je »jedan, koji zna.«

Shodi in razne prireditve.

Seja okrajnega odbora Slovenske kmetske stranke bo v nedeljo dne 9. maja ob pol 10. uri dopoldne pri tov. Cerarju v Kamniku. Udeležijo se delegat iz Ljubljane. Vabljeni vsi naši tovariši! Kristan, predsednik.

Mala Nedelja. Vsakdo je že bral Mohorjevo knjigo »Miklova Zala«,

povest iz turških bojev na Koroškem. Da se omogoči tudi vsakemu ogledati to krasno igro, se na Križevu dne 13. maja ob pol 4. uri ponovi »Miklova Zala«. To je zadnja vprizoritev, zato ne zamudite in pridite k Mali Nedelji! Na svidenje ob vsakem vremenu!

Naročnikom, ki doslej še niso poravnali naročnine za letošnje leto, smo priložili v zadnji in delno v današnji številki

položnice ter prosimo, da stori čim preje vsak svojo dolžnost.

Dopisi. štajersko.

Kalobje. V nedeljo 25. aprila se je vršil pri nas shod »Zveze slov. kmetskega ljudstva« v gostilni F. Podgoršek, sklican po nar. poslancu A. Kelemini. Shod je vodil tov. Jože Pinter. Tov. posl. Kelemina je v dvehurnem govoru orisal današnji politični položaj ter je tudi politične nasprotnike drugih strank tako prepričal, da so politiko Stefana Radića istotako odobraval. Bil je tudi shod SLS, na katerem je govoril dr. Hodžar, ki pa ni drugega povedal, ko da so davki previsoki, kar sami vemo in hujskal je ljudi proti Radiću, češ da je on tega kriv! Par naših pristašev mu je stvarno pobijalo njegov govor. Nje-

govega shoda se je udeležilo kakih 50 do 60 ljudi, med temi polovica naših pristašev. Naš shod je bil boljše obiskan. Prišlo je samo nekaj pristašev SLS, večina je bila naših mož. Prišlo je do medklicev izmed pristašev SLS, katere je naš poslanec Kelemina stvarno pobijal. Shod je zaključil z vzklikom: Živijo Stefan Radić in politika sporazuma! Navzoči so dali popolno zaupnico nar. posl. Kelemini. Na poti proti postaji Sv. Jurij je počakal nar. posl. Hodžar z nekaterimi svojimi pristaši v neki gostilni našega posl. tov. Kelemino Tam sta se politično spoprijela in naši pristaši so opazili, da nar. posl. dr. Hodžar odobrava politiko sporazuma. Trdil je, da so letošnji davki previsoki, toda eden izmed naših pristašev mu je dokazal, da so nižji. Mi pristaši Ra-

dićeve stranke pa smo čestitali nar. posl. Kelemini na uspehu in želimo, da nas še večkrat poseti.

Salovei pri Središču. Naš župan nima blagih lastnosti v toliki meri, kakor bi človek pričakoval, zlasti ljubezni do bližnjega. Pričakujemo pa, da se bo sedaj preokrenilo to stanje. Mi to iz srca želimo! Bode mo videli v kratkem in bomo poročali. Ako ne bo nič, bode mo prihodnjic pregledali vse esesarske slabosti. — Bližnji opazovalec.

Sv. Martin pri Vurbergu. Dve leti se nam je iz prižnice oznanjevala sama čista beseda božja brez vsake primesi politične agitacije, ki se nikjer tako ostudno ne sliši, kakor v hiši božji. Po dveh letih pa naenkrat slišimo na naše veliko presečenčenje to, česar od našega dušnega pastirja nismo bili vajeni. Opazili pa smo, da mu te besede niso šle od srca in je bilo tudi spoznati, da je to storil po želji višjih. Ker to kvarno vpliva na ljubezen, zupanje in spoštovanje faranov do dušnega pastirja, bi zelo radi videli, da dela to — če že ima za to nalogo od svojih višjih — izven cerkve. — Smartinski farani.

Na severni tečaj jih je že mnogo skušalo priti. Premnogi od onih, ki so se podali na to pot, se niso več vrnili in tako je mogoče, da je že kedo dosegel severni tečaj, a mu ni bilo dano, da se vrne in pove svoje doživljaje. No in, zato se najdejo vedno novi junaki, ki se odpravljajo na nevarno pot. Letos gredo kar tri družbe: Norvežan Amundsen z zrakoplovom, Avstralijec Vilkins z zračnim letalom (aeroplanom) ter nek Amerikanec, istotako z zračnim letalom. Ali bo komu sreča mila, da doseže cilj in se zopet vrne ter poroča o svojih doživljajih in odkritjih?

Cirkovce na dravskem polju. — Ker nimam dinarja za policajdemokratizacijo, da bi jim odpisal glede vsiljevanja »Domovine«, Vas prosim tov. urednik, storite mi to uslugo in objavite v Vašem cenjenem listu, da tako trdno mislečemu pristašu, kakor sem jaz ni treba vsiljevati demokratizacije lista neumnih fraz. List je šel naravnost v ekshibit na oddelek, kojega naslov je: »tukaj«, ali na češkem »aha«; Nemci pa imajo tam napis »Hier«. — Kmetje, delavci in obrtniki, svetujem Vam, storite enako. Mi drugega ne potrebujemo, kakor sloga v naši stranki in z Hrvati in vse bo šlo. Poglejte, odkar je kriza v vladi, nazaduje dinar. Ali ni to pomembno? Esesarje pa povabimo v naše vrste, ker le tu se kuje kmetska korist s prav močnim kladivom. — Korže Makso.

Vitanje. Čudni ljudje so naši demokrati. Videlo se je zdaj, kaj so in kaj znajo. Pri vsaki krizi vlade jim precej zraste greben. Cele dneve in noči si lomijo glave v nadi: »Bog daj, da bi prišel Pribičević na vlado, potem bo vse dobro!« Ti ljudje živijo kakor živina pri koritu. Predstavljajo si, brčkone pride narod v Vitanje vprašati, je-li je res potreben Pribičević? Ampak nasprotno! Cele Vitanje, bodisi Radićeva ali SLS obsoja policajdemokratični režim. Tudi je zdaj SLS prišla do pre-

pričanja, da kar dela Radić, prav dela. Vsled tega tudi SLS dobro zna, da je 18 duhovnikov v Sloveniji — na Štajerskem v Radićevi stranki organiziranih, seve morajo biti tajno, drugače višja duhovščina preganja »sobrate« kot Pribičević učitelje nasprotnih strank. Naša stranka kaj takega ne stori. Ako to storimo, napravljamo samo kmetu in delavcu večje davke in narod samo trpi. Učiteljstvo naj mladino lepo uči, kakor so to storili stari učitelji, potem jim bomo vsi hvaležni. Učitelji in uradniki naj bodo nadstrankarski. Ne terorizirajte mladine nasprotnih strank in ne nalagajte kazni preko zakona! Da pa mora naša mladina v šolo, to je istina in to mora biti. Dobro bi pa bilo, da bi se naši učitelji prijeli dela tudi izven šolskih ur, prirejali predavanja, igre itd. Naj se ustanovi »Društvo kmetov in deklet«, ki je letos izdalo »loterijo«. Srečke se dobijo pri krajevni organizaciji Radićeve stranke ali pa pri predsedniku stranke. Vsaka srečka stane 5 Din.

Prekmurje.

Bogajina v Prekmurju. Na nesramne napade Kleklovih »Novin« odgovarjamo tintomazcem sledeče: Celo Prekmurje dobro pozna že iz mladih let poslanca Klekla. V vsaki številki njegove »Novine« hujskajo narod proti Radiću zato, ker se ga boje. Boje se, da bi pri prihodnjih volitvah esesarji popolnoma ne propadli. Vemo dobro, da imajo samo še peščico ljudi za seboj, ker celo večji del duhovščine obsoja esesarsko politiko. Esesarji pravijo: »Cerkev in vera sta v nevarnosti!« Mi pa pravimo: »Cerkev in vera nista v nevarnosti, ampak Kleklov poslanski mandat! Na zadnjem shodu smo ga Bogajina prav dobro potegnili, ker on misli, da smo mi vsi njegovi pristaši. Šli smo ga samo toliko poslušati, da ima veselje! Pride čas, ko bomo mi s spufano SLS strogo obračunali. Kako pišejo »Novine«? »Gospod Klekl so tako rekli;« »gospod Klekl so tako intervenirali,

gospod Klekl so tako govorili.« Lastna hvala se pod mizo valja. — Bogančan, ki je bil zvest pristaš spufane SLS.

Kranjsko.

Sv. Jošt nad Vrhniko. Preteklo nedeljo se je poročil pri nas naš vrli tov. Gregor Osredkar. Poročil je hčerko zavednega in zelo delavnega tov. Rakoveca iz Nož. Goric. Ženinov oče je prvi ustanovil v Št. Joštu našo krajevno organizacijo in je tudi sedaj eden naših najodličnejših članov. V kmetem duhu je tudi vzgojil svojo družino. Ob tej priliki je daroval ženini večje zneske raznim društvom in za tiskovni sklad naše stranke 100 Din. Mi iskreno častitamo mlademu paru želeč, da zvesto hodita po potu, ki so ga začrtali njunini stariši!

Iz Šmilhelske fare. Naš g. župnik je pri nas že 12 let in ni v vsem tem času čutil potrebe vsaj malo prebeliti župnišče, tako da je res do kraja zanemarjeno ter zdaj kar naenkrat zahteva, da se mu zgradi

cela palača. Mislimo, da zadostuje za eno osebo stanovanje 3—5 sob in ni potreba župnišča še prezidati tako, da bi bilo samo v prvem nadstropju 5 sob in še posebej salon, vse s parketnim podom. Tako stanovanje se naj v sedanjih težkih gospodarskih časih ne zahteva na stroške iz žuljev revnih davkoplačevalcev. Novomeški kapitelj bi imel prispevati eno petino stroškov, pa ga je g. sreski poglavar oprostil tega prispevka, češ, da nima denarja. Nas revne farane seveda nobeden ne vpraša, ali imaš ali nimaš, samo daj, če ti gre tudi zadnja krava iz hleva. Prosimo g. vel. župana, da naši pritožbi glede poprave župnišča ugodni in se nam vsaj nekoliko zmanjšajo bremena.

»BREZALKOHOLNA PRODUKCIJA«, Ljubljana, Poljanski nasip 10/8, pošlje vsakemu naročniku »Kmetijskega lista« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal!

Novice in zabava.

Soimšljeniki! Širite naš list, pridobivajte mu novih naročnikov! Z veseljem javljamo, da se oglasi dnevno vsaj 5 do 10 novih naročnikov. Le tako naprej!

Kupujte srečke Zveze društev kmetov in deklet! Cena srečke 5 Din. Glavni dobitek znaša 40.000 kron, razun tega je mnogo manjših dobitkov!

Prijateljem in učencem pok. prof. dr. A. Medveda! Več ko eno leto je preteklo, odkar nas je zapustil zaslužni prof. dr. A. Medved. V Mariboru se je sestavil odbor za spomenik pok. profesorju. Prispievki se naj pošiljajo po razposlanih položnicah ali pa naravnost na Maribor.

V torek 11. t. m. opoldne se vrši pri ljubljanskem sodišču tiskovna razprava Pestotnik proti uredniku »Nar. Dnevnika« g. Šaši Železnikarju. Za razpravo vlada veliko zanimanje.

Poziv vsem okrajnim in krajevnim odborom »Slovenske kmetijske stranke«. Na podlagi organizacijskega reda in sklepa načelstva »Slovenske kmetijske stranke« z dne 2. maja t. l. se pozivajo vsi okrajni in krajevni odbori, da si nabavijo nove štampiljke in sicer odbori iz ljubljanskega okrožja potom ljubljanskega tajništva in odbori iz mariborskega okrožja po mariborskem tajništvu. Štampilje morajo imeti izpisano ime. Na primer: »Krajevni odbor Slovenske kmetijske stranke« Vitanje. Stroške nosijo krajevni in okrajni odbori sami. Štampiljke morajo biti vse jednake.

Družinam naših tovarišev somišljenikov in prijateljev! Z ozidrom na silni razmah našega političnega pokreta, ki se je razširil po celi Sloveniji, se je pokazala nujna potreba za ustanavljanje prosvetnih in gospodarskih organizacij. V mnogih krajih, kjer si sploh nismo upali misliti na ustanovitev Društva kmetov in deklet, so se pojavile želje po ustanovitvi te izobraževalne (prosvetne) organizacije. Ker pa ta društva, ki imajo namen zbirati kmečko mladino ter vzgojiti iz nje razredno-zaveden naraščaj — ne razpolagajo z denarjem se obrača podpisano tajništvo do vseh onih tovarišev, somišljenikov in prijateljev z nujno prošnjo, da darujejo knjige za ta nova društva. Po starih omarah in podstrešjih leži mnogo takih knjig, ki delajo družbo podganam in moljem, a so bile pisane v svrhu poplemenitve človeških sre! Pozivamo vse naše že obstoječe organizacije, da podvzamejo v tem oziru uspešno akcijo, ki ima plemeniti namen, dvigniti kmečko mladino na ono visoko kulturno stopnjo, na katero je poklicana. Organizacije naj zbirajo knjige pri sebi, — ako imajo v načrtu ustanovitev društva slov. fantov in deklet. One organizacije pa, ki imajo kako knjigo v dveh ali več izvodih oz. ne mislijo na ustanovitev društva, naj pošljejo nabrane knjige tajništvu Slovenske Kmetijske Stranke v Mariboru, Narodni dom I. — Vsak pobornik Stare pravde mora sebe celega posvetiti velikemu pokretu za končno in trajno zmago kmečke misli: Kdor ne more z javnim delovanjem, naj daruje denar in knjige! — Tajništvo Slov. Kmetijske Stranke, Maribor, Jaka Škrabar, l. r. — Roman Bendé, l. r.

Šalovec pri Središču. Umrla je 23. aprila v 74. letu starosti mati tu-

kajšnjega župana Franciška Špendija. Pokojna je bila miroljubna žena in je ob vsaki priliki pokazala ljubezen do svojega bližnjega. Naj v miru počiva!

Sv. Lovrenc v Slov. goricah. V Oblakih, obč. Zagorci, je umrl dne 21. aprila t. l. po dolgi in mučni boleznici Franc Holc, posestnik in koljar, v starosti 35 let. Pokojnik je bil delaven mož in trden pristaš kmetijskega pokreta. Isti dan je tudi umrla Ivana Hlodnjak roj. Lah, blaga žena Franca Hlodnjaka, zapuščila dva mala otročiča. Pokojnikom želimo večni mir, ostalim naše sožalje!

O starih ljudeh. V Rusiji živi v bližini Moskve mož, ki je star 143 let. Trikrat se je poročil. Prva žena mu je umrla l. 1812, ko je Napoleon vpadel z vojsko v Rusijo. Druga žena mu je umrla l. 1850. V tretji se je poročil l. 1856. Od tretje žene se je nedavno ločil, ker ga je začela mučiti s svojo ljubosumnostjo in vključno uradni ločitvi ni hotela zapustiti moževe hiše. Njegovi otroci in vnuki so nato posredovali, naj ženo pusti pri sebi ter se je prošnjam menda tudi vdal, ker bi si drugače menda moral iskati zopet novo ženo!

Stari Pašič, ki šteje sedaj 80 let ali pa tudi še več, kakor nekateri trdijo, je nedavno dejal, da misli še dolgo živeti. Pravi, da v njegovem rodu še noben možki ni umrl mlajši od 100 let. Je že prav, toda tisti njegovi predniki morebiti niso imeli toliko skrbi s korupcijo, zato so lahko mirno dolgo živeli.

Tudi Slovence lahko doseže visoka starost. Pri Sv. Lovrencu na Pohorju (blizu Maribora) je nedavno umrl mož, ki je bil že v 99. letu življenja. V isti župniji je lani umrlo 6 oseb v starosti od 85 do 89 let.

Tedenski koledar.

Dnevi:

- 9. maja: nedelja: Gregor N.
- 10. maja: ponedeljek: Izidor.
- 11. maja: torek: Gangolf (mlaj).
- 12. maja: sredo: Pankracij.
- 13. maja: četrtek: Vnebohod.
- 14. maja: petek: Bonifacij.
- 15. maja: sobota: Zofija.

Sejmi:

- 10. maja: Vrhnika, Tržič, Vinica.
- 12. maja: Zagorje ob Savi, Koprivnik, Velika Loka pri Temenici, Gradac, Lemberg, Planina (Štajersko), Slovenjgradec, Teharje, Sv. Lovrenc v Slov. gor.
- 13. maja: Sodražica.
- 15. maja: Žužemberk.

Dve sliki. Prva: Kmetič pelje s svojim kolesljem gospoda dohtarja. Kmetič ponižno na kozlu čepi, dohtar pa se samozavestno zadaj šopiri, ozirajoč se na desno in levo, da se mu zamorejo ljudje na njihah odkrivati. Druga: Isti kmetič vozi drugega dohtarja; oba sedita zadaj, eden poleg drugega, prijazno kramljajo o težavah in brigah kmetijstva. Prvi doktor je bil samostojni demokrat, drugi pristaš slovenske kmetijske stranke.

Bolgarski komitaši so v Strumici (ob macedonsko-bolgarski meji) vrgli bombo v gostilno Ilije Kazareviča, ki je vodja protibolgarske komitske čete. 17 oseb je bilo ranjenih, dve takoj mrtvi.

Nad 1000 ha gozda pogorelo. V pokrajini Gironde na Francoskem je uničil velikanski požar nad 1000 hektarjev iglatega gozda.

Zlatnike v milu »Gazela« so našle: (imena v oklepaju označujejo trgovce, kjer je bilo mogoče kupljeno) g. Neža Podreberšek, Ljubljana, Trnovski pristan 3 (v Prvem delavskem konz. društvu Ljubljana), Marija Crešnik, Spod. Šiška (pri Janko Pintar, Sp. Šiška), Stanka Furlan, Crnomelj (pri Plut Martin, Crnomelj), kuharica pri ge. dr. Marti Novak, Mozirje (pri Franc Prisljan, Mozirje), Jožefa Uhernik, Rokovnik (v Kmetijskem društvu St. Rupert, Dolenjsko), Milka Plantarič, Trebnje (pri Kmetijskem društvu, Trebnje), Roza Kokol, Krčevina 45 pri Ptuj (pri A. Senčar in sin, Ptuj), Rozalija Koren, Žužemberk (pri Franjo Pirc, Žužemberk), Marija Šandor, Novacerkev pri Celju (pri Anton Fazarine, Celje), Marija Turšič, Sp. Dule št. 6 pri Krškem (pri Engelsberger R., Krško), Ivana Baš, Maribor, Erjavčeva ul. 10 (pri Jos. Krempel, Maribor), Slava Tomaškovič, Jalkovac pri Varaždinu (pri Josip Milkovič ml. Varaždin).

Ce se starke može! V Varaždinu se je 64-letna starica zaljubila v 22-letnega mlinarja. Ker je starica bila premožna, se je mladeničevo srce tem raje omeščalo in prišlo je do poroke, ki pa je potekla dosti burno. Nevesta je svoje dni neko revno deklico vzela za svojo in je za njo v osebi nekega vojaka našla moža. Zetu je seveda obljubila celo svoje premoženje. Zato ni čuda, da zet s poroko tašče ni bil zadovoljen in je sklenil maščevanje. Ko so šli svatje v cerkev, je streljal nanje, toda zadel ni nikogar in tudi tašča se ni splašila, nego se je dala z mladim mlinarjem mirno poročiti ter je ženinu še isti dan izročila vse premoženje. Vojaka so sicer prijeli radi streljanja, toda se je izgovarjal, da je streljal le v zrak in to od veselja, ker se tašča poroči.

Proti kratkim lasem. »Journal des Débats« poroča iz Calgare (provinca Alberta v Kanadi), da si je dala ostriči lase šestdeset deklet, ki so obiskovale tečaj za vzgojo bolniških sester, čeravno to ni bilo dovoljeno. Zato je bil dekletom prepovedan izhod za dobo treh mesecev ali vsaj za tako dolgo, dokler jim lasje zopet ne zrastejo.

Eksplodizija petroleja. Iz Portarturnja poročajo, da je na ladji družbe »Gould - Refining Company« eksplodiralo pri nalaganju 90.000 sodov petroleja. Pri eksploziji je bilo ubitih 20 ljudi, nad 30 pa več ali manj ranjenih.

Srbov je v Rumuniji okoli 50.000, večinoma pri Temešvaru. Pač pa je število Rusov v Rumuniji zelo veliko in znaša gotovo poldrugi milijon duš. Razun tega spada v to državo še mnogo Bolgarov, posebno v Dobrudži.

Finske ženske. Malokdo ve, zakaj se rodi na Finskem več slovitih žensk kakor drugje na svetu, ako se oziramo na obseg te dežele. Znajo si pomagati, so energične, podjetne in si ustvarjajo pot do vsega brez vidnega napora. Kdor je bil kdaj na Finskem, se je čudil njih nenavadni sili, samostojnosti in čilosti. Ko so vdrli boljševiki v deželo, so se za svobodo borile enako srčno, kakor možki in se čisto v težkih dneh izborna obnesle. V deželi »tisoč jezerc ni dela, da bi ga imela finska ženska za poniževalno. Ženske služijo za sprevodnike na tramvaju, pometajo ceste, pokrivajo hiše, so strojnice, inženjerke, stavbenice, zdravnice, zobne tehničarke, pravnice itd. Ni ga po-

klica ne posla, katerega bi ne obvladale. Po uradih je polno žensk, samo »komanda« jim manjka. Finska je izmed najnaprednejših dežel na svetu, »ženskega vprašanja« tam ne poznajo. Na Finskem so si možki in ženske popolnoma enakovpravni.

Strašni trenutki. Angleški kolonialni častnik kapitan Pemberton, ki je dlje časa bival v Zapadni Indiji, opisuje v neki angleški lovski reviji svoj strahovit doživljanj. Nekega dne je večja lovska družba taborila v džungli. Družba si je za zajtrk izbrala prostor poleg nekega grmičevja. Pemberton je bil grmičevju najbližje je baš hotel sestiti, ko se je z velikanskim skokom pognal nanj ogromen tiger in ga zrušil na tla. Vsled silnega padca se je častnik onesvestil. Ko se je vsled pekočih bolečin zopet vzdramil iz nezavesti, je opazil svoj strahotni položaj. Ogromni tiger ga je v svojem žrelu nesel po džungli, najbrže v svoj brlog. Kapitan je bil težko ranjen in je trpel silne bolečine. V duhu si je predočil strašno usodo, ki ga čaka, roko je imel prosto in izza pasa je oprezno potegnil samokres. Skrbno je pomeril proti tigrovemu srcu in sprožil. Vsled nepričakovanega tigrovega pokreta pa je krogla izgrešila svoj cilj. Tiger je besno zatulil, toda nemoteno je nesel svojo žrtev dalje. Kapetan je še enkrat pomeril in ustrelil. Zver je strahovito zarjavela in se v velikanskem skoku pognala naprej. Spusteč svoj žrtev iz žrela. — Častnik se je zopet onesvestil. Ko se je zopet zavedel, je bil v krogu svojih lovskih tovarišev, ki so sledili tigru ter našli zver mrtvo, poleg nje pa častnika v nezavesti. Strel je tigru pogodil točno v srce in ga usmrtil na licu mesta. Kapetan je v bolnici kmalu okreval. Če to ni res »lovska«?

Zanimiv in nevaren zločinec. Zanimivega in nevarnega zločineca je prijela te dni pariška policija. Ukradel je neki gospe dvajset tisoč frankov. Ko so mu to dokazali, so ga pridržali v zaporu in začeli preiskovati njegovo življenje. Tedaj se je šele začelo odkrivati, kakšen lisjak se je vjel. Vedno je izpreminjal bivališče in ime. Doslej ima policija zbranih 36 različnih imen za eno in isto ime. Ni pa mogoče dognati, katero ime je pravo, zločinec sam pa tudi ne pove. Zločinec je zelo izobražen. V njegovem stanovanju so našli 120 knjig razne vsebine. Sam ujetnik trdi, da ima diplome treh francoskih visokih šol. Kje je študiral, tega ne pove. Dalje so našli v stanovanju 14 različnih krstnih listov in drugih listin, ki jih je potreboval pri raznih goljufijah. Imel je celo ročno tiskarno, samo za ponarejanje spričeval in listin. Policija je našla v njegovi sobi tudi cele kupe različnih ženskih fotografij in zapisnik s točnim popisom šest pariških žena, ki so neznano kam izginile. Poleg tega je imel zločinec pri sebi tudi sliko lastnika javne hiše v Alžiru. Po vseh teh znamenjih, sodi policija, da je dobila v roke strašnega zločince, ki ni le kradel, ampak tudi moril in prodajal človeško meso na debelo.

ZA SMEH.

»Ampak, Tine, tega mi ne moreš očitati, da sem letela za Teboj, da bi Te vjela.«

»Ne, Urška, past tudi ne leta za mišjo, pa jo le vjame!«

* * *

Mož, ki je hišo ravno zavaroval proti ognju, takoj vpraša ravnatelja zavarovalnice: »Zdaj mi pa povejte, gospod ravnatelj, koliko bom dobil, ako mi hiša v nekaj dneh pogori?«

Ravnatelj: »Šest do deset let ječe!«

* * *

Sodnik: »Temu-le gospodu poslancu od Slovenske ljudske stranke ste rekli goljuf. Zakaj ste to storili?«

Kmet: »Gospod sodnik, veste, bil sem malo vinjen in v takem stanju vedno govorim resnico!«

* * *

Mati: »Veš, sinko, ravnaj se vedno po tem-le nauku: Kar lahko danes storiš, tega ne odlagaj do jutri!«

Tenček: »Potem moram pa kar sedaj pojesti oni kos potice, ki sem ga mislil shraniti za jutri!«

* * *

Tone: »Gospodična, kako si Vi prav za prav predstavljate zakon?«

Iva: »Vas in mene skupaj!«

* * *

Gost, ki je v juhi našel lase: »Natakarica, tole juho boste pa morala najpreje obriti!«

Rogaška Slatina, najbolj renomirano zdravilišče proti boleznim želodca, čreves, mehurja, želodčnih kamnov, srca, ledvic in jeter. Izven glavne sezone izredno nizke cene. Zahtevajte prospekt!

Narodno blago.

(Zapisal Franc Kramar.)

O prebrisanem fantu.

Neki oče je imel edinega sina. Ko je sin odrasel, ga je dal oče svojemu bratu, da bi se pri njem kaj naučil. Njegov brat je bil pa razbojnik, tako da se fant ni pri njem drugrega naučil, kakor dobro krasti in uganjati razne zvijače. Ko se mu je zdelo, da se je že zadosti »izučil«, je zapustil strica in je šel po svetu. Pride do nekega grofa in ga zaprosi službe. Grof ga vpraša: »Kaj znaš?« Ta pravi: »Krsti znam najbolj!« Grof se nasmeje in mu pravi: »Tudi dobro! Da bom pa videl, če res znaš tako krasti, kakor praviš, ti bom najprej to-le ukazal: Drevi bova šla jaz in moja žena v to sobo spat. Če boš ti spod naju rjuho vzela, boš dobil dobro nagrado, če ne, te bom pa ob glavo dejal!« — »Bom!« pravi zdaj mladenič. Večer pride in grof in njegova žena gresta počivat. Fant se je bil pa že preje pod posteljo skrilit, predenj sta ona dva prišla v tisto sobo počivat. Ko onadva zaspata, vzame iz žepa štiri gnila jajca (klopotce) in jih med onadva na posteljo zažene. Grofova žena se zbudi, ker je tako smrdelo, zbudi svojega moža in mu pravi: »Ljubi moj mož, ti si se pa menda p..., ker tako grozno smr-

di!« Zdaj grofinja izvleče tisto smrdljivo rjuho spod njiju in jo pod posteljo zažene. Ko spet onadva zaspata, pa fant lepo vzame tisto rjuho, jo vzame in se nalahko izmuzne iz sobe. Drugi dan vpraša grof očeta tega fanta (ki je zdaj tudi v tem gradu služil): »Kaj pa tvoj sin dela?« Oče pravi: »Ravno zdajle umazano rjuho tam-le pere!« Grof je takoj vedel, katero rjuho pere in si misli: »Dobro jo je izpeljal!« Zdaj pravi grof fantovemu očetu: »Zdaj pa povej svojemu sinu, da naj drevi zvečer meni mojega konja iz hleva ukrade, ko ga bodo štirji moji hlapci stražili. Če tega ne stori, pa glavo zapade!« Oče gre in sinu vse pove, kaj mu je grof naročil. Sin pravi očetu: »Oče nič se ne bojte, kaj takega izpeljati mene prav nič ne skrbi!« Večer pride. Grof je tako razdelil hlapce, ki so konja stražili, da sta dva na konju jezdila, na vsaki strani konja je pa eden stal. Zdaj fant pride in najprvo ona dva hlapca, ki sta na tleh stala s tako pijančo napoji, da sta oba takoj zaspala. Druga dva hlapca je pa z vilami in z grabljami tako podprl, da sta v zraku ostala in potem je tudi ta dva tako napojil, da sta oba zaspala. Potem je pa z lahkoto konja ukradel, ker so vsi štirje hlapci spali. — Drugi dan pravi grof fantovemu očetu: »Kaj pa danes tvoj sin dela?« Oče pravi: »Tamle enega konja štergla!« Grof si je mislil: »Tič je, spet jo je dobro izpeljal!« Zdaj je šel grof k fantu in mu je rekel: »Veš kaj, tič si, vse dobro izpeljaš! No, danes boš pa spet eno, le poslušaj me! Zdajle bodo šli moji hlapci s tremi pari volov orat. Ti pojdi tja, pa če boš tako enega vola izmed teh šestih ukradel, da ne bo nobeden izmed hlapcev zapazil, boš nagrado dobil, če ne, boš pa ob glavo!« Fant pravi: »Bom že!« Gre in pride do tiste njive kjer so grofovi hlapci orali. Tam je bila goščava in fant gre zdaj v tisto goščavo in začne na ves glas upiti: »Čudo, čudo se godi, pa še večje se bo! Čudo, čudo se godi, pa še večje se bo!« Hlapci zdaj pustijo voli in vsi letijo v goščavo gledat kdo tam vpije. Fant pa skoči na drugem koncu iz goščave in leti k volom in brž enemu rep odreže in ga drugemu volu v gobec vtakne, onega, ki ni imel več repa pa odžene. Hlapci pridejo nazaj, zagledajo tisti rep molèti volu iz gobca in so vsi mislili, da je ta vol požrl drugega vola, ki ga ni bilo več. Ko pridejo hlapci domu, v eni sapi grofu pripovedujejo kaj je vol naredil. Grof gre pa vseeno fantovega očeta vprašati, kaj njegov sin dela. Oče pravi: »Ravno zdaj tamle enega vola napaja, ki je brez repa!« Grof gre nato k temu fantu in mu pravi: »S tabo se ne grem več! Ko bi se še šel, bi me ti ob vse pripravil!« In dal mu je še nagrado — pa je konec.

ŽARNICE

Osram - vsakovrstne najceneje

J. Gorec, Ljubljana
palača Kreditne banke.

Veli vaškega čevljarja.

(Smešna povest.)

Gostilničar Trebušovec je bil že od nekdaj velik šaljivec. Z njegovega okroglega obraza se je bliškalo dvoje ognjenih, hudomušnih oči, ki bi vsakem lahko povedale: »Ne zaupaj mi, ne zaupaj mi, ne zaupaj mi!«

Nekoč pa jo je očka Trebušovec vendar iztaknil, takole je bilo: V vaši, prav zadaj je imel stari vaški čevljar svoje posestvo, ki bi lahko redilo par konj, toda možu je bil bolj povšeči jarem volov. Ne stopata prehitro kakor par konj, je dejal, vendar sta vztrajna pri poljskem delu. Naj ga je Trebušovec pri pivu v nedeljo še tako vlekel, čevljar ni odnehal, da je vol najlepša stvar na božji zemlji in da je vol delal že v betlehemskega hlevcu družbo malemu Gospodu Bogu, medtem ko konj ni nikjer omenjen. Še bolj je bil prepričan o svojem mnenju in spoštovanju do volov čevljar, odkar je pripeljal iz sosednje dežele, ki je slovela po svojih volih, par kosov. Nista sicer velika in tudi ne težka, imata le kratke roge in sta bolj umazane barve. Toda v njunem tilniku in v močnih nogah tiči moč, zatrjuje čevljar, da se pri vožnji lahko kosata s tremi konji. Dlaka volov, kratka in kuštrasta, je stala kakor ščetine kuštrasto in zanikerno po konci. Čevljar ju je imenoval zato kar kratko kuštravca. Na svoja kuštravca je pazil s tesnobno skrbjo ter skušal z zadostno in dobro hrano povečati njuno moč.

Bilo je ob koncu vročega časa žetve, ko je videl Trebušovec ne-

kega poznega večera iz kletnega okna, da pelje čevljar s svojima kuštravcema na polje. Ta hip ga obide noroglava misel, imenitna šala. Vedel je, da dobri volovski prijatelj nazaj grede ne bo odklonil osvežujoče pijače in na to je zidal speljati kmeta s svojima voloma na led.

Hitro je razkril drugim gostom, ki so sedeli na klopih pred kostanji, svoj načrt, urno stekel s svojima hlapcema v skedenj, kjer je stal na podu težak voz ovs. Dal je poriniti skozi prečke zadnjih koles dva precej debela kola ter jih pritrditi z žebli in železnimi spojki na lesen pod. S par slamnatimi snopi je bila stvar skrita in nevidna, a to še ni zadostovalo gostilničarju. Na vrh voza je dal vreči še par težkih hlodov in jih s slamo zakriti. A še ne dovolj. Na kline lojternic je zavezal vrvi ter jih pritrdil za zapah vrat. »Tako,« je dejal gostilničar zadovoljen in si obrišal znoj s čela, »tako tega voza ne premakne sedaj noben hudič, tem manj čevljar s svojima kuštravcema, ha, ha, ha!«

Med tem je naložil čevljar s svojo dekle zunaj na polju voz in peljal lepo počasi po grudasti poljski poti proti vasi. Pred krčmo, kjer je moral mimo, je sedelo za mizo polno gostov, ki so napeto čakali čevljarja. Ko je hotel mimo, je zakričal krčmar kmetu: »Pridi, izpij hitro vrček, pri taki vročini že treba malo grlo zmočiti. Vse eno je, če prideš dve minuti prej ali poznej domov.«

Čevljar si ni dal dvakrat reči, ustavil je vola, sedel in pošteno potegnil. Sedaj se je začelo.

»Veš,« mu je dejal krčmar, »ko si peljal prej po cesti sem se ne česa domislil. Vendar bolje je, da molčim, morda bi te užalilo.«

»Le povej,« ga je zavrnil čevljar.

»Ne, ne povem, morda drugič med štirimi očmi, pred ljudmi bi ti ne bilo všeč.«

Sedaj se je šele razvnel čevljar: »Permej, takoj povej!« je zaropotal. »Rad bi vedel, če se mi more pred vsemi ljudmi kdaj vzeti čast.«

»Seveda, seveda,« ga je miril krčmar. »Tudi ne mislim nič takega o tebi, ampak tvoja voja...«

»Kaj je z mojima voloma?« je razburjen vzkipeł.

»No, no, mislil sem le, da je velik križ ž njima. Morebiti sta vola danes že precej zmučena in bi komaj privlekla voz v vas. Ni res, ljudje božji?« se je obrnil do gostov.

Ti so prikimali z glavami, čevljar pa je postal divji vsled tega podcenjevanja.

»Gromska strela,« je kričal in udaril s pestjo ob mizo, »rad bi vedel, če more kdo v vasi opraviti to z dvema konjema, kar jaz z mojima kuštravcema.«

»Ako hočeš poskusiti, ti stavim predlog, v mojem skednju stoji od popoldne težko naložen voz ovs, ki sta ga potegnili moja konja. Če si upaš, staviva za sodček piva, da tvoja vola ne premakneta voza iz skednja?«

»Ha, ha, ha,« se je zasmel čevljar. »Velja, Ivanka, prinesi urno še en vrček, predno gremo na delo.« Vrček je izpraznil razjarjeni mož na eno sapo.

Vsi gosti so vstali in spremili čevljarja, ko je izpregel vola in jih

peljal proti skednju. Tam je bilo seveda že precej temno, tako da čevljar ni opazil ničesar sumljivega. Stari čevljar je vpregel ničesar sluteč vola v voz, stopil za živali in zakričal: Hi, hi!

Okolu stoječi so se začeli hehetati in smejati, gostilničarju so začele kapati iz oči solze veselja po mastnih licih.

»Pojdi,« je dejal čevljarju, »izprezi raje vola, kar je preveč, je preveč. Ali ti nisem takoj rekel, da je težava s takimi voli. Nikar se ne daj zasmehovati in plačaj stavo.«

»Oho,« je kričal čevljar razburjen. »Še zdavnaj nismo gotovi.« Vihtel je dolgo palico nad živalima in kričal: »Hi, kuštrovca, hočeta okusiti palico?«

Vola sta se napela v tretje in sicer s tako neverjetno močjo, da je krčmarja kar zazeblo. Začelo je pokati.

»Hi, hi,« je tulil kmet in bilo je, kakor bi se hotel dvigniti ves skedenj in razpasti.

Krčmar je skočil prestrašen k čevljarju in prosil: »Nehaj, čevljar! Voz, voz! Rad plačam stavo.«

Čevljar je prenehal in začuden vprašal: »Kakšno podrtijo pa imaš tu?« Ko je bližje pogledal, je videl, kaj je napravil.

Zadnji kolesi sta bili napol strti, prečke iztrgane, na tleh so ležali koli.

Krčmarja je precej stala neumestna šala. Poleg piva je moral plačati lepo vsoto kolarju in poslušati posmeh ljudi.

Čevljar pa je šel s svojima voloma zdolej po vasi ponosnejši nanju, kakor David na zmago nad Golijatom.

Narodni gospodar.

Občni zbor Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani.

Občni zbor Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani se je vršil 29. aprila t. l. Udeležilo se ga je od 116 zadrug z 994 glasovi, 69 zadrug z 743 glasovi. Kmetijskega ministra je zastopal načelnik g. I. Sancein, velikega župana inšpektor g. M. Stibler, Glavni združni savez pa revizor g. ing. Varga. Iz letnega poročila Zveze posnemamo:

Delovanje Zveze se je vršilo lani v začetnem pravcu. Ovirale sa ga le neurejene razmere, gospodarski zastoj in breznačelna državna gospodarska politika.

Stali smo zadrugam vestno ob strani. Poleg ustmenih pojasnil in navodil v pisarni Zveze smo poslali 2976 dopisov in 10 okrožnic, ki so vsebovale za zadruge važna gospodarska in pravna navodila in pojasnila. Vrhu tega smo izvršili poleg revizij 26 informativnih in inštrukcijskih obiskov pri zadrugah.

Mnogo posla so povzročile tudi lani razne ustmene in pismene intervencije ter prizivi zazadrugé v pogledu davčnih, pristojbinskih,

koncesijskih in registracijskih zadev.

Poučno in propagandno smo delovali s predavanji o priliki občnih zborov in s podpiranjem združne šole in njenih učencev. V šolskem letu 1925/26 smo jih podpirali 13. Za združni dan, ki ga je upeljala Mednarodna združna zveza prvo nedeljo julija, smo poslali zadrugam potrebna navodila.

Dočim je končno vlada na večkratne prošnje priznala tudi slovenskemu združništvu vsaj delno poštinsko prostost, pa pri organizaciji kmetijskega in obrtniškega kredita nismo uspeli z našimi predlogi, temveč se je uvedlo državno združništvo. To državno združništvo po našem mnenju ne bo rodilo sadov, posebno ne v združno dobro organizirani Sloveniji. V tem mnenju naš potrjuje tako napočna zasnova, ki je povsem birokratična in na široko odpira vrata strankarstvu, kakor tudi podrobna izvedba, ki predpisuje razne nepotrebne sekature.

Narodna banka in Poštna hranilnica še vedno odklanjata prošnje združništva za cene kredite, ker uprave teh zavodov, sestavljene iz-

med predstavnikov velekapitala, nimajo smisla za potrebe malih ljudi.

Lani smo doživeli razveseljiv pojav naglega znižanja obrestne mere, ki žal ni bil toliko posledica gospodarskega ozdravljenja kakor pa naraščajoče gospodarske stagnacije. Vendar je to znižanje blagodejno vplivalo na gospodarstvo.

Lani je prirastlo 17 novih zadrug, odpadlo pa jih je 6, tako da je znašal čisti prirastek 11 zadrug. Največ je prirastlo kreditnih in produktivnih. Omenjamo, da bi bilo številčno stanje lahko ugodnejše, da nismo pričeli previdnejše postopati pri snovanju in sprejemanju zadrug. Kjer ni bilo dobrih predpogojev za uspevanje, smo ustanovitev odsvetovali, sprejem slabo delujočih zadrug pa odklonili.

Revizij smo izvršili lani pri zadrugah 44 in sicer 41 rednih in 3 izredne. Poleg revizij smo pa 45 zadrugam sestavili računске zaključke in uredili knjigovodstvo.

Delovanje zadrug je trpelo lani predvsem radi že omenjene splošne gospodarske stagnacije. Vendar so kreditne zadruge lepo napredovale in zaključile leto z znatnim

porastom hranilnih vlog. Zlasti veliko koristi so nudile z lahko dostopnimi in dolgoročnimi in ceninimi krediti, ki so jih nudile malim pridobitnim slojem, kateri se dragega bančnega kredita ne morejo posluževati. Obrestna mera za vloge se je gibala pri večini zadrug med 5—7%, za kredite pa med 7 do 10 odst. Pa tudi produktivne zadruge so uspešno delovale, čeprav so vsled navedenih vzrokov zaključile leto z manjšim uspehom. Slabše je šlo blagovnim, zlasti onim, ki nimajo dovolj lastnih cenelih obratnih glavnih in spretnih vodstev.

Obsežnost naše združne organizacije je lepo razvidna in statistike. Navajamo par podatkov: Denarni promet vseh zadrug je dosegel 949 milijonov 181.994 dinarjev, (l. 1923 le 826.870.629 Din), blagovni promet 68.188.263 Din, (leta 1923 le 61.223.090); hranilne vloge 129 milijonov 298.203 dinarjev, (l. 1923 le 103.639.672 Din); posojila 110 milijonov 745.175 dinarjev, (l. 1923 89.225.034 Din). Število v zadrugah včlanjenih združnikov pa je doseglo 23.508. Sorazmerno najbolj so porastla posojila, kar pač jasno pri-

ča o splošnem nazadovanju donosnosti gospodarstva.

Denarno poslovanje Zveze.

Poslovni napredek Zveze najlepše dokazuje od Din 54.801.042, v letu 1924 na Din 105.283.461.66 v letu 1925 porastli denarni promet.

Prav tako so se pomnožile tudi vloge in dosegle koncem leta 1925 8.857.517.73 Din. Krediti so manj porastli, ker so zadrugam zadostovala lastna sredstva, v nekaterih slučajih pa so manjkali predpogoji za varno in občekoristno uporabo istih. Deležna glavnic je vsled lani sklenjenega povišanja in pomnožitve deležev narasla od 30.200 Din na 96.450 Din in tvori z rezervnimi zakladi, ki so dosegli s pripisom lanskega dobička 378.881.84 Din, zdrav in zaupanja vreden temelj Zveze.

Glede obrestne mere se je Zveza strogo držala združničnih načel, v kolikor so ji to seveda dopuščale izredne razmere. Zato je napravila tudi samo 16.274.91 Din čistega dobička. Iz tega je jasno razvidno, da je šla Zveza članicam do skrajnosti na roko in ni iskala dobička za sebe.

Porast vlog bo omogočil Zvezi na eni strani intenzivnejše delovati na jačje uveljavljanje in širjenje združništva, zlasti produktivnega, na drugi strani pa v večji meri posvečati pozornost splošnim gospodarskim vprašanjem ter združni propagandi med ljudstvom.

Iz nadzorstvenega poročila posnemamo: Pregledali smo vse kontokorrente in druge izpiske ter potrdila, jih primerjali s konti v knjigah ter našli, da vsi soglašajo. Dalje smo preizkusili posamezne bi-

lančne postavke, jih primerjali z izpiski ter ugotovili, da je bilanca pravilno sestavljena. Končno smo pregledali jamstvene listine in ugotovili, da so vsi krediti dobro zavarovani.

Občni zbor je poročila in bilanco soglasno odobril ter podelil načelstvu in nadzorstvu absolutorij.

Nato je bilo soglasno izvoljeno dosedanje nadzorstvo in sicer: Predsednik Sušnik Lovro (Škofja Loka), podpredsednik Vrhovec Stanko (Log), Arko Ivan (Ribnica), Brezovar Matija (Št. Rupert), Slanc Franc (Litija), Golja Ivan (Metlika), Müller Karol (Črnomelj), Černe Josip (Zgornja Šiška), Krulej Ernest (Sevnica), Lovrač Ivan (Moravče).

Načelnik g. Sancin in revizor inž. Varga sta pozdravila občni zbor z obljubo, da bosta tudi v bodoče delovala za čimvečji procvit združništva.

Po debati o raznih gospodarskih in združničnih zadevah je občni zbor sprejel resolucijo, v kateri se pozivlja vlado, da združništva ne zapostavlja in da predloži skupščini v odobritev važne gospodarske zakone, zlasti zakon o zadrugah, zakon o kmetijskih zbornicah in zakon o gospodarskem svetu.

* * *

Še o davčni praksi v Sloveniji.

III.

3. Cenilni komisiji so na razpolago dohodninske napovedi, izjave izvedencev in zaupnikov, podatki iz minulih davčnih let itd. Dohodninskih napovedi velik del slovenskih davkoplačevalcev ali sploh ne

predloži ali pa so pomanjkljivo sestavljene. Izjave izvedencev pridejo v poštev le v poedinah, redkih slučajih, so torej za maso dohodninarjev brez praktične vrednosti. Ne glede na to, da so izjave izvedencev včasih lahko bolj šablonske narave, to se pravi, da so izjave neka povprečna presoja, ki je pravilna le v normalnih slučajih. Navadno pa take izjave vse premalo upoštevajo individualne pridobitne možnosti vsakega poedinega davkoplačevalca. Podatki iz minulih davčnih let lahko bazirajo na svoječasni prenizki, primerni ali pa na previsoki presoji in ocenitvi. In baš podatki iz minulih let so navadno odločilnega pomena za ocenitev dohodka. Svoječasna ocenitev iz minulih let se vleče kakor rdeča nit preko vseh davčnih let in ako je bila že začetkoma ocenitev dohodka previsoka, potem se lahko zgodi, da plačuje dotičnik leto za letom previsoko dohodnino, osobito, ako mu ni uspelo se uspešno pritožiti. Če prištevamo še vsakoletno dodatke dobrih prijateljev in ovaduhov, se ni čuditi, ako preživlja tak davkoplačevalec pravicati davčni križev pot, pri katerem mu je vsako nastopno leto zopet le ena mukepolna postaja. V takem slučaju plačuješ leto za letom prekomerno, a gospode pri davčni oblasti ni lahko prepričati in jim dokazati, da si — preobremenjen! Dohodninarju, ki se pride pritožiti, se tu in tam servirajo cele litanije ovadb in izjav, ki so jih podali tvoji dobri prijatelji in ti potem davčni gospodje ne morejo verjeti, nasprotno, kajti upravičeno si lahko predstavljaš, da plavaš v izobilju, kakor riba v olju. Slednjič se

obrača davčna oblast na — zaupnike, pismenim ali ustmenim potom. Ze beseda zaupnik sama jasno pove, da bi naj bila izpoved zaupnika taka, da bi se ji res lahko reklo: pravična in zaupna! Za glavo se prime ubogi dohodninar, ko dobi na vprašanje, zakaj se mu je kar čez noč zvišal davek, odgovor n. pr.: da ima v hranilnici naloženo toliko in toliko, da je prodal par volov ali podobno, a v resnici pa nima morda niti pare v hranilnici, a vole je mogoče celo moral kupiti, ne pa, da bi jih bil prodal... To je bilo delo zaupnika! Ako v takih slučajih kar plačaš, ne da bi se pozneje informiral, potem nima davčno oblastvo ničesar proti temu. Kdor pa hoče tako ali podobno neresnično izjavo uspešno izpodbiti, se že mora znati prav dobro otepati, kakor cigan nadležnih uši. Taki nepošteni in brezvestni davčni zaupniki so najhujše zlo obdane človeške družbe! Vsa čast seveda onim ki izpovedo resnico in po svoji vesti in odklonijo davčnemu oblastvu izjave v slučajih, ako niso o pridobitnih razmerah dohodninarja, o katerem se naj izjavijo, dovolj poučeni. Brezvestno je torej in lopovski od onih davčnih zaupnikov, ki izpovedo pretirano ali pa si celo namislijo dohodke o svojem bližnjem, katerih revež nikdar imel ni! Sploh se do danes početje takih davčnih zaupnikov še ni nikjer dovolj žigosalo. Kdor se kreta na deželi in ima oči odprte, vidi in čuje marsikaj in se sčasoma brez vsakega truda prepriča, da to niso zaupniki, temveč — nezaupniki in zahrbtniki, ki tebe in druge davčne tovariše namočijo pri davčnem oblastvu tako, da si v par

Državni ekonom Josip Sustič:

Kmetijsko poučno potovanje po inozemstvu.

(Konec.)

4. Višja deželna poljedelska srednja šola v Hornih Heřmanicah.

Kakor že omenjeno, je višja poljedelska šola v Hornih Heřmanicah znan, renomiran poljedelski učni zavod, ki obstoja iz leta 1869, tedaj že 56 let. Na tem zavodu je študiral kmetijstvo pokojni predsednik Kmetijske družbe za Slovenijo, Gustav Pirč. Zavod je sijajno opremljen z vsemi najmodernejšimi sredstvi za teoretično in praktično izšolanje višje nacobraženih agronomov. Pod energičnim in spretnim vodstvom sedanjega ravnatelja, profesorja inž. dr. Kosterz-a se zavod z vsakim letom še bolj širi in izpopolnjuje, tako da zasluži ime prvovrstne kmetijske višje srednje šole. Na zavodu, ki je spojen z dvema modernima internatoma, se vrši poleg glavne štiriletne višje srednje kmetijske šole še šest rednih daljših tečajev, in sicer:

1. Dveletni zimski tečaj iz splošnega kmetijstva (od 1. oktobra do 30. marca je teoretična šola, od 1. aprila do 30. junija ob sobotah popoldne je praktična šola).

2. Samostojen tečaj za kuho špirta in špirtuoz (Brennereikurs). Štiri mesece traja teoretičen, dva meseca praktičen pouk na 10 žgalnicah (tovarnah) špirta v okolici.

3. Slični interni tečaj za redne slušatelje srednje šole.

4. Dveleten vrtnarski tečaj, teoretičen in praktičen, letno pozimi po 6 tednov.

5. Trimesečni melioracijski tečaj (zbojševalna dela tal), in sicer pet tednov traja teoretičen pouk, a sedem tednov praktičen pouk.

6. Poljudno-znanstveni tečaj za kmetovalce iz okolice s 30 predavanji na leto ob nedeljah in praznikih.

Naravno, da razpolaga zavod ob tako ogromnem učnem programu s primernim številom učiteljstva: en ravnatelj, devet strokovnih profesorjev, dva specialista in 19 pomožnih specialnih učiteljev, skupaj 31 učnih sil.

Našim absolventom nižjih srednjih šol z malo maturo, kateri se mislijo posvetiti študiju kmetijske stroke, bi bilo zelo svetovati študij na štiriletni šoli v Hornih Heřmanicah, ki nudi vsestransko,

temeljito teoretično in praktično kmetijsko izobrazbo. Študentje imajo v internatu na razpolago razne udobnosti, ravnateljstvo je organiziralo za razvedrilo študentev več vrst športa (kegljanje, tenis, sabljanje itd.), celo redne letne obvezne elitne plesne vaje se vrše na zavodu. Cena študiju je v primeri s študijem v Avstriji ali Nemčiji in tudi v naši državi naravnost pol zastoj: za hrano, stanovanje, perilo, sploh za vso oskrbo ter vse šolske pristojbine stane inozemca v šolskem letu 1925/26 enoleten študij višje šole 4000 čK ali okrog 6000 dinarjev, t. j. 600 Din mesečno, torej tudi iz tega vidika Slovencem zelo priporočljiva višja strokovna šola!

Od Hornih Heřmanic smo se poslovili, polni najlepših utisov in praktičnih navodil ter se vrnili na jug v domovino preko Olomuca-Prerova in Dunaja.

Na peronih železniških postaj v Češki Šleziji smo med potjo opazili nekaj, kar dokazuje, da je v tej deželi proniklo javno zanimanje za napredek kmetijstva že zelo daleč ter da jemljejo oblasti kmetijsko panogo skrajno resno. Med raznimi drugimi plakati in letaki na peronih postaj smo opazili tudi velike tiskane okrožnice z lepimi slikami, izdane po naročilu poljedelskega ministrstva od politične uprave. tičoč se glivičnih boleznih in živalskih škodljivcev na krompirju. V besedilu plakata se sviri pred glivičnimi boleznimi krompirja, predvsem pred rakom in gotovimi živalskimi škodljivci. Navaja se podrobno navodila za zatiranje istih. Obenem se kmetovalce poziva, da naznanijo slučaje napadov glivičnih boleznih in škodljivcev pri krompirju takoj državnemu zavodu za proučevanje in pobiranje istih. Ob oitanju koristnega in poučnega plakata si mislimo: zopet nekaj, kar delajo Čehi s preudarkom in nedvomno tudi z uspehom. Da bi jih tudi naše oblasti v podobnih zadevah na sličen način posnemale.

* * *

Bližamo se domovini. Čim dalje prihajamo na jug, tem bolj se krajem pozna, da v kmetijstvu prednjači pač sever. Sicer stopa tudi jug na poti napredka strumno naprej, zadnja leta celo precej naglo, ampak še daleč so naši cilji. Zato pa naj uvidijo interesirani kmetovalci in merodajne oblasti, da nam treba hiteti s podvojeno silo, da se čim preje in bolj približamo velikemu gospodarskemu napredku severa, ki nam mora biti še dolgo časa za vzor.

letih lahko suh in s svojim gospodarstvom popolnoma pri kraju, ako se ne razumeš otepati. Sosed ovadi dobrega soseda, ker je ta slučajno boljši gospodar od njega! Iz same zole zavisti in škodoželjnosti, kar je menda neka specialna lastnost slovenske mentalitete.

Iz navedenega torej vidimo, da so dohodninske napovedi, podatki iz minulih davčnih let in izjave zapornikov v gotovih slučajih lahko zelo slab pripomoček cenilnim komisijam za ocenjevanje dohodkov!

4. Člani, ki se puste voliti od davkoplačevalcev v cenilne komisije, bi morali individualno poznati gospodarstvo vsakega davčnega zavezanca. V praksi pa je tako, da nekateri člani sploh ne vedo, kje ima ta ali oni davkoplačevalec svoje gospodarstvo, ali je v slabi legi, kakšne so pravzaprav njegove pridobitne možnosti in druge okoliščine, ki vplivajo odločilno na višino čistega dohodka. Odkod naj potem ve član cenilne komisije, da je n. pr. dotičnemu davkoplačevalcu poginilo živinčce ali pa je bil bolan daljšo dobo in je bil s tem za pridobivanje nezmožen itd. In navedenemu članu naj pride povrh na pomoč še »zaupnik«, ki je slučajno sovražnik dotičnega reveža! Ali more pod takim okoliščinami član komisije izreči svoje mnenje po najboljši vednosti in vesti? Ako sploh ne molči! Rezultat je tedaj lahko ta, da se revežu navidira dohodnina po predpisih; ker pa ne more plačati, pride — hoben. Enkrat gre rep iz hleva, drugič vz. tretjič kaj drugega!

Kakor pa kovač ali drug rokodelc ne more živeti brez dela in orodja, tako tudi kmet ne more obstojati brez dela, orodja, živine. Brez truda in dela živi lahko edino — le en del gospode! Pa tudi ta del gospode bi moral začeti delati, ko bi mu veliki del zavednih kmetov, delavcev in obrtnikov v to brezdelje ne pomagal ob vsakih velitvah z gumijastimi kroglicami!

Emeran Stoklas.

***

Zlata pravila pri nakupu živine.

1. Zanesi se vedno le na lastne oči in tip, nikdar ne porajtaj hvalisanja prodajalca.

2. Poglej vse živali v gobec, opazuj zobe in določi sam starost. Preišči pri govodi roge, ako niso morda umetno pritrjeni; pri kravah poštej obročke na rogovih.

3. Vsak komad ne ogleduj le, ko mirno stoji, temveč poskusi ga tudi v vseh vrstah hoje. Preišči vsak komad na vseh udih in ne pozabi pogledati, ako gleda oko jasno, veselo ali mrko in zaspano.

4. Pomni, da se vidi v malih, nizkih hlevih med majhno živino, posamezni kos večji, kakor je v resnici. Poglej, ako je hodnik v hlevu višji ali nižji kakor staja. Višje stoječa živina izgleda večja.

5. Ako kupiš na trgu govedo na težo, je tako težko, ako je takoj stehaš, da je moraš potem še štirinajst dni krmiti, predno dosežeš isto težo. Često natlačijo živino s težkim, namočenim zrnjem.

6. Vprašaj vedno, predno sklepeš kupčijo, kdo je prodajalec, odkod je in proizvedl hitro, ako moreš, če ni takozvani umetni krmilec, ki daje svoji živini n. pr. kvasa, ki napne z vodo živalsko meso, a pri vsakem majhnem naporu izplakne. Taka žival je navadno tako pokvarjena v požrljivosti, da ji v tujem hlevu več dni ne diši najboljše detelja.

7. Posredovalca vzemi le, ako ne razumeš prodajalčevega jezika. Kupi, ako le mogoče, iz prve roke.

8. Zahtevaj od prodajalca pismeno jamstvo za popolno zdravje, proti vsem napakam in razvadam kupljene živine, katero naj podpišete dve zanesljivi pričji.

9. Zgovori se za ceno, predno udariš in izgovori celo ceno, ne samo zadnjih števil, drugače te lahko prodajalec prevvari pri stotakih in tisočakah.

10. Kupljeno živino vzemi takoj v posest ali jo dobro zaznamvaj, da ti je ne zamenjajo, kar se je že pogosto pripetilo.

11. Pri izplačevanju denarja imej pri sebi vedno pričje in zahtevaj od prodajalca, da denar dobro poštee. Ko daš denar, zahtevaj pravi živinski list, ki ga moraš pregledati.

12. Ako kupiš živino v oddaljenih krajih, da jo moraš prepeljati z železnico, preskrbi o pravem času vagon. Ako ga iščeš kasneje, se lahko pripeti, da ga ne dobiš.

13. Nereelnih prodajalcev ne smeš pustiti z ozirom na stroške in sitnosti, temveč jih vedno sodniško zasleduj. Le tako bodo gojluji uvideli, da jim gorijo tla pod nogami.

***

Krompir, kruh revežev.

Kdo na svetu ne pozna danes toliko čistane sadeža, krompirja. Kjer se da zemlja le kolčkaj obdelati, ga sadijo. V mačehovsko od narave obdarjenih gorskih krajih je pomočnik v sili in v plodnih ravninah ga sadijo kot ceneno krmilo in uporabljajo v industrijske svrhe. Krompir najdeš na kraljevih mizah in v najrevnejši beraški sobici. Čeprav so ga prinesli Španci začetkom 16. stoletja iz Peruja, so ga začeli saditi na Angleškem šele 1586 in 1616 na Francoskem. Kakor ima vsako dobro težko pot, da si pribori priznanje, se je tako godilo tudi krompirju. Še leta 1723 je dal pruski kralj razdeliti kmetom krompir in so bili oni, ki ga niso hoteli saditi, obsojeni na denarno globo. V več krajih bivše Avstrije so poznali okrog leta 1800 krompir le iz pripovedovanja, dokler se ni polagoma povsod udomačil. Čemu je trebalo krompirju 200 let, da se je razširil, ko se izve danes v par urah vsaka novost? Ker so ga imeli vsi za ubogega pastorka! Šele ko sta zavladali v raznih krajih slaba letina in lakota ter je krompir rodil sad in postal tiščem v blagoslov, so se priučili pripravljati iz krompirja okusne jedi ter mu peli slavospeve, so ga začeli vedno višje ceniti. Danes je zvesti kuhinjski spremljevalec vsake dobre gospodinje. Nad 600 vrst ga sadijo, škroba ima od 9 do 22%. Seveda tam, kjer je ljudstvu iz-

ključna vsakdanja hrana, se ga naveličajo, ker ima malo dušika in da šele v zvezi z živili, ki so bogata na dušiku, tečno hrano. Delavec bi moral snesti na dan 10 kg krompirja, da bi nudil telesu potrebno količino redila. Ker pa tega ne zmere ali bi kmalu dobil napet trebuh, se mora dodati krompirju maščobna hrana. Naj bo kakor hoče, kje bi bili danes s svinjerejo, če bi ne imeli krompirja? Iz njega žgejo milijone hektolitrov špirta, kaliz pa uporabljajo kot ceneno krmilo za govejo živino. Na stotisoče stotov krompirjeve moke nameljejo za različno uporabo, zlasti za tako imenovan krompirjev sirup, ki nadomešča vsled nizke cene sladkobo.

Končno še kratko dogodbico, kako si je krompir težko priboril pot med ljudstvo. Francoski kralj je vpeljal, da bi pomogel krompirju do časti, leta 1616 to jed na dverno mizo. Javno je poveljeval krompir kot slaščico, a razvajeni dvorjani so vihali nosove in govorili za kraljevim hrbotom o svinjski krmi. Šele mnogo kasneje, ob začetku francoske revolucije, se je posrečilo pariškemu lekarnarju Parmentieru, da je z zvijačo razširil uživanje krompirja. Kralj mu je dal 50 orlov zemlje z določbo, da mora Parmentier tam poskušati saditi krompir. Čeprav je prodajal stot za smešno nizko ceno, ga ni hotel nihče kupiti. Parmentier je spremenil svojo taktiko. Javno je dal razglasiti, da stane od tega dne stot krompirja 50 frankov, in vsak bo hudo kaznovan, kdor bi mu ukradel krompir z njegovega polja. In kaj se je zgodilo? Francozom je začel krompir tako dišati, da so v par tednih oplenili vse Parmentierove njive in ga začeli povsod saditi. Ko se je to zgodilo, je rekel kralj ginjen Parmentieru: »Francija vam bo še enkrat hvaležna, da ste iznašli kruh revežev.«

***

Prosim za podatke o rjavem hrošču.

Znanstvenik dr. Zweigelt v Klosterneuburgu pri Dunaju pripravlja že nad 10 let študijo o rjavem hrošču (*melolontha vulgaris*, po novem: *melolontha - melolontha*) in zbira za to potrebne podatke po evropskih in drugih državah. To Zweigeltovo delo se pravkar zaključuje in je mednarodne vrednosti. Podpisani je bil povabljen, da sodeluje z zbiranjem nekaterih podatkov v severnem pasu Slovenije. Vse zanimance in poznavalce stvari (predvsem kmetijske strokovnjake, učiteljstvo, duhovščino, občinske in okrajne uprave, zastopnike kmetijskih organizacij, vse prijatelje prirode, turiste i. dr.) prosim, da bi mi blagovolili čimprej odgovoriti na naslednja vprašanja, v kolikor se nanašajo na njih okoliš, odnosno so jim sploh znana:

1. Ali je tamkaj letos »hroščevo leto«, odnosno kdaj ga zopet pričakujejo?

2. Kako daleč po Dravski dolini zapadno od Maribora tja preko Dravograda je letos »hroščevo leto«?

3. Kako daleč po Slovenskih gorah od Maribora proti Prekmurju in po Dravski dolini navzdol proti Medjimurju in po Halozah ter ob Dravinji je letos »hroščevo leto«?

4. Kod po Kozjaku in Pohorju, osebno kako visoko sploh se nastopa tamkaj rujavi hrošč kot kulturni škodljivec?

Zweigelt domneva, da je v Podravju od Dravograda do Ptuja ob triletni razvojni dobi letos »hroščevo leto« (za Maribor to velja!), da pa tvori Ptuj nekako mejo v toliko, da so od tam dalje proti jugu — proti Ljubljanski oblasti — »hroščevo leto« 1918, 1921, 1924, 1927 itd., kakor baje tudi pri Čakovcu. Zweigelt domneva nadalje, da je višinska meja približno 650 m, da namreč rjavi hrošč nad to višino ne nastopa več kot kulturni škodljivec.

5. Ali so navedene Zweigeltove domneve pravilne?

6. Ali leta poljski ali gozdni rjavi hrošč?

Poljski rjavi hrošč (*melolontha vulgaris*, odnosno *melolontha - melolontha*) je večji, ima širši zadek, črn vratni ščit in rjave noge, gozdni rjavi hrošč (*melolontha hypocaustani*) pa je manjši, ima krajši zadek, ki se naglo zožuje in je s svojim koncem močno navzdol upognjen, vratni ščit in noge so enake barve (oboje rujave ali oboje črne barve). Črnonoga oblika gozdnega rjavega hrošča se imenuje tudi »formani gribes«.

Za veliko uslugo se zahvaljujem — tudi v imenu dobre stvari — v naprej najsrčneje direktor Andrej Zmave, Maribor (vinarska šola).

***

Mlekarska razstava se vrši v Ljubljani (priređitelj Ljubljanski velesejem) od dne 28. avgusta do 8. septembra t. l. Tekmovali bodo sirarski in mlekarski izdelki slovenskih mlekarn ter tvornice mlekarskih strojev in potrebščin. Pri železniški prevoznini za razstavljen predmete je dovoljen popust 50%.

Kmetijska šola na Grmu je 31. marca t. l. zaključila svoj zimski semester in s tem tudi zimsko šolo. Prvi tečaj zimske šole je obiskovalo 13 učencev, in sicer 7 Gorenjcev, 5 Notranjcev in 1 Dolenjec, drugi tečaj tudi 13 učencev in to 8 Gorenjcev, 4 Notranjci in 1 Dolenjec, skupaj torej 26 učencev. Zaključni izpit je položilo 13 učencev II. zimskega tečaja, in sicer 4 s prav dobrim uspehom, 4 z dobrim in 5 z zadostnim uspehom. Kot najboljši absolvent zimske šole je prejel pohvalno diplomu Anton Burkeljca iz Laz pri Tuhinju. Letno šolo obiskuje 32 učencev, in sicer 14 Dolenjcev, 3 Gorenjci, 3 Notranjci, 2 Primorci, 5 Korošci, 4 Štajerci in 1 Hrvat. Poleg tega se pa na šoli vežba še 7 gospodarskih vajencev in 2 praktikanta.

Ljubljanski velesejem 1. 1926. Uprava velesejma je izdala seznam desedaj priglašanih razstavljalcev. Iz seznama je razvidno, da se je doslej prijavilo že 133 tvordk, od tega jih je 26 jugoslovenskih izven Slovenije, a 12 iz tujih držav (Češka, Avstrija, Nemčija).

Iz Ormoža. Zadnje poročilo o okrajni obrtni gospodarski razstavi v Ormožu popravljamo v toliko, da se je spored razstave spremenil in končno določil na sledeče dneve: obrtna od 8. do 15. avgusta 1926; konjska 8. avgusta od 11. in pol do 18. ure; govedo, svinje in perutni- na 9. avgusta od 10. do 18. ure in vinska razstava dne 10. avgusta od 10. do 20. ure. Vabimo vse, ki se za gorenje panoge našega gospodarstva zanimajo, da poletijo o navedenih dnevih v divne ljutomerske gorice, da poleg rujnega vinca vidijo tudi produkte drugih gospodarskih panog ormoško - ljutomerskega okraja.

Ceno soli je uprava državnih monopolev s 1. majem znižala za pol dinarja.

Mariborska Götzova pivovarna se baje združila z ljubljansko pivovarno "Union". To se pravi, da bo vse pivovarništvo v Sloveniji od- slej vodila ena sama roka, kar bo na korist kapitalistom in na škodo pivcem, ker med pivovarnami ne bo več konkurence. Bo pač treba odpraviti carine na pivo.

Brezposelnost in takse. Kakor vse datjave so tudi takse državni dohod- ek, ki je naložen na rame gospo- darsko najšibkejših. In da se iztis- ne ravno iz teh čimveč, pomaga tu-

di brezposelnost in to ne v najmanj- ši meri. Zato je za vsako izpraznje- no mesto veliko število prošelj rav- no vsled velikega števila brezpo- selnih. Tako n. pr. je bilo v mari- borski kaznilnici razpisano mesto strojnika-ključavničarja. Za to me- sto se je baje potegovalo 130 prosil- cev. Eden od teh prosilcev je izja- vil, da je plačal kolkovine za proš- njo, dokumente itd. čez 160 Din. Iz tega sledi, da je vrgel razpis tega mesta državi samo na taksah mo- rebiti čez 20.000 Din.

Se ena pritožba ali opomin lov- cem. (Dopis.) Večkrat se je pisalo in pritoževalo v listih, kako na brezvesten način gotovi ljudje po polju trosijo strup, in tako uničuje- jo naše domače, nam koristne ži- vali. V tem oziru je prizadeta zlasti starološka občina. Več let zapore- doma se to ponavlja. V zadnjem času se je pojavil nek motociklist, seveda ne kak vaščan, ki je trosil strup, da je poginilo mnogo psov, mačk in zlasti kuretine. Da pa bi bilo tega že enkrat konec, bi bilo umestno, da poseže v to politična oblast in prepove vsako izdajanje strupa lovcem. Kajti ogrožena nam je vsaka vzgoja koristnih živali in končno je opasno, da ne pride z zavžitjem takega kurjega mesa do človeških žrtev. Pač čudno, koli- ko truda, prizadevanja in pisanja

je bilo od strani kmeta, da bi pri- skočilo oblastvo na pomoč proti uničevanju miši. Bili so pa tako ka- sni ukrepi, da je bilo sploh že pre- poznno. Lovci pa so preskrbljeni vsako leto ravno o pravem času s strupom. Odkod ta njihova točnost, za nas pa ne? Res lepa bodočnost se obeta kmetu in to čimdalje bolj. To bore pridelka kar ne uničijo vremenski in živalski škodljivci, delno pomagajo uničevati še lovci z lovom, cena pridelkom pa mora prva in najnižje pasti sorazmerno z drugimi proizvodi. Toda vedite, ko bode kmeta popolnoma gospo- darsko uničili in mu izsesali zad- njo kapljo krvi, koja žrtvuje za prehrano človeštva, bo potem tu- di meščan zapisan smrti. Ko je v zadnjem času oslavljen kmet in je ogrožen njegov gospodarski obsta- nek, se pogrezajo tudi najmogoč- nejši meščanje in podjetja. Zato pustite in dajte kmetu vsaj pravico do tega, kar si je s svojim trudom vzgojil. Pripomnim še, da smo le mi kmetje gospodarji narave. Lov- ci naj to upoštevajo in ravnajo ta- ko, da bomo tudi mi zadovoljni, drugače bo to le na njihovo škodo. Apeliramo ponovno na politična oblastva, da ščitijo ljudske pravi- ce. Šport pa naj se goji brez škode za kmeta. Če ne, odklanjamo odgo- vornost za posledice.

Splošno stavko so začeli delavci na Angleškem, ker podjetniki niso hoteli uslišati raznih zahtev rudar-jev.

Kako uničujemo uši pri živini. — Zlasti goveja živina je često nadle- govana od tega nadležnega mrčes- sa. Uporabljalj sledeče sredstvo: Zelo kosmate živali najprej ostriži, potem pa umij ona mesta, kjer se nahaja mrčes, z močnim tobačnim lugom in sicer: ¼ kg tobaka, ¼ kg vode — kuhaj v treh litrih vode eno uro. S tem pa uničiš samo uši, ne pa gnide, zato je moraš pri- hodnji dan umivati še z gorko ki- sovo vodo — ½ l močnega kisa na 8 l vode. Kisova kislina razkroji gnide in jih uniči. Po pretoku treh dni ponavljalj umivanje.

Kopriva kot zdravilo. Na Šved- skem se rabi kopriva kot sredstvo proti slabokrvnosti. Spomladi se naberejo korenine in stebila, se skuhaajo, ta voda se pije. Ako so korenine suhe, se vzame na 1 l vode pest korenin, ki se vržejo v to vodo. Od te tekočine se vzame na dan po eno ali več skodelic.

Madeži črnega vina. Pomoči pe- rilo za 24 ur v gorko mleko, potem ga izperi v hladnem lugu. Ali zažgi malo žvepla in drži nad dimom z vodo pomočene madeže. Potem iz- peri perilo.

Najboljša, najcenejša kolesa in šivalni stroji
so edino
Petelinčevi
znamke
GRITZNER, ADLER, PHÖNIX
za dom, obrt in industrijo. - Pouk brezplačen,
ugodni plačilni pogoji. — Tudi na obroke.
Večletna garancija.
JOSIP PETELINC
Ljubljana

Od dobrega
najboljše je
švicarski
pletilni stroj
'DUBIED'

Blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Vabilo
na
VI. redni občni zbor
„EKONOMA“
osrednje gospodarske zadruga v Ljubljani,
reg. zadr. z omej. zav.
ki se vrši dne 19. maja 1926 ob 11. uri dop v
prostorih „Ekonom“, Kolodvorska ul. št. 7.

DNEVNI RED:

1. Nagovor predsednika.
2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
3. Poročilo načelstva.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Sklepanje o uporabi poslovnega pribitka.
6. Odobrenje računskega zaključka za leto 1925.
7. Volitev novega načelstva.
8. Slučajnosti.

Zadružniki in drugi prijatelji našega združništva se vabijo na občni zbor. Pravico glasovanja imajo pa le člani in legitimirani pooblaščenici v smislu §§ 5., 7. in 26. Za slučaj, da bi občni zbor ne bil sklepčen ob določeni uri se vrši na istem prostoru in z istim dnevnim redom čez pol ure drugi občni zbor, kateri sme sklepati brezpogojno.
NAČELSTVO.

Največje vrtnarsko podjetje v Jugoslaviji
VRT Džamonja in drugovi,
dr. z o. zav., Maribor
Največji izbor raznovrstnih plemenitih sadnih dreves (cepov) v najplemenitejših vrstah in vseh oblikah. Plemenite vinske trte na ameriškanskih podlogah, kakor tudi cepe in podloge istih. Seme zelenjave, cvetja in gospodarskih rastlin. Cvetje v loncih in razne okrasne grmovje in drevje imamo celo leto.
Zahtevajte cenike.

Priznано najsolidnejša
domača tvrdka
JOS. ROJINA
Ljubljana
Aleksandrova cesta št. 3.
Velika zaloga vsakovrstnega češkega in angleškega blaga in sukna. — Bogata izbira vseh vrst izgotovljenih oblik, raglanov, površnikov, dežnih plaščev itd. po izredno nizkih cenah.
Lastni krojaški atelje!
Točna postrežba! Nizke cene!
Protj gotovemu jamstvu daje tudi na ugodna mesečna odplačila.

Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana

izdelujejo:
turbine, centrifugalne in batne sesalke (Garwens sesalke), stroje za obdelavanje lesa kakor jarmenike, cirkularne žage, skobelne stroje itd., kompletne naprave za mizarske delavnice in razne specialne stroje, mlinske naprave, vinske stiskalnice, transmisije, zvonove, vodne in parne armature, ognjegasne brizgalnice.

To krasno belo perilo

ki blešči kakor snežnobeli labodi na zeleni gori,

Je bilo oprano s priznanim milom „Gazela“

To milo je pravcati čudež kemične znanosti, ki vsled izbornih snovi, iz katerih je sestavljeno, perilu prav nič ne škoduje.

Na tisoče in tisoče pametnih gospodinj

ga dobro poznajo in ve, kako lahko in temeljito se z njim pere vsako perilo.

Milo „Gazela“ pa vsebuje tudi prave pristne zlahtnike,

zašto je še tembolj priporočljivo, da ga kupujete ter pridno perete z njim.

GAZELA MILO

ZA V PRAGO

priporoča podpisana tvrdka vse telovadne oblačilne potrebščine za člane, članice, naraščaj in deco. Solidno in lepo izdelani kroji po najnižji ceni. — Zahtevajte cenike!
BRATA ČAPUDER, Ljubljana, Wolfova ul. 1/II.

Priporočamo vsem rodbinam
Kolinsko cikorijo
izvrsten pridatek za kavo

UMETNA GNOJILA

superfosfat, kalijeva sol, kalcij, thomsova žilindra in prvovrstni Splitski Portland-cement vedno v zalogi po najugodnejših cenah pri osr. gosp. zadr.

„EKONOM“
LJUBLJANA, KOLODVORSKA UL. 7.

Najboljša in zato najcenejše kupite edino le pri

Josip Petelinc

pletenine, majice, voino, žepne robce, kravate, palice, nahrbtnike, spodnje hlače, otroško trikot perilo, kompletne potrebščine za čevljarje, krojače, sedlarje in šivilje

v Ljubljani ob vodi, blizu Prešernovega spomenika.

Na veliko in malo!

Prvovrstno

MODRO GALICO

garantirano 98-99%, v vrečah po 100 kg franko Ljubljana nudimo po sledečih cenah:

Pri odjemu do 100 kg . . . Din 7'60

Pri odjemu 100—1000 kg . . . Din 7'50

Pri odjemu 1000—5000 kg . . . Din 7'45

Pri odjemu 5000—10.000 kg . . . Din 7'40

Plačljivo 1/2 pri naročilu in 1/2 pri odjemu blaga. — Za obila naročila se priporoča

„EKONOM“

osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani, r. z. z o. z.

Združene opekarne d.

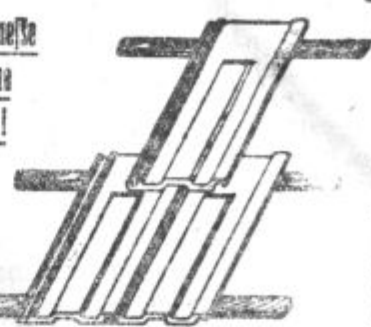
Ljubljana
Miklošičeva cesta 13
prejeto

Vidic-Knez

lovarne na Viču in Brdu

nudijo v poljubni množici — takej dobavne — najboljša preiskavana modela strešnikov z eno ali dvema zrcenama kakor tudi bobrovec (šiber) in sidno opeko. — Na faljo se pošlje takoj popis in ponedelja. Stekleni strožnik vedno v zalogi.

Najcenejše
vzdržane
vsi!

Obrtnika

kolarske in mizarske stroke sprejme za stalno namestitve v kategoriji služiteljev državna kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu. Zglasiti se je do 15. maja osebno ali pismeno pri ravnateljstvu šole.

„Kmečki punt“

Pravkar je izšla ta krasna povest hrvatskega romanopisca A. Senoa v lepem slovenskem prevodu dr. Joža Glonarja. Cena broširane Din 25'—; vezane Din 30'— brez poštne.

V naši založbi so izšle doslej še sledeče zabavne in poučne knjige:

Regina, povest. Nemško spisal O. Keller, poslovenil dr. Joža Glonar. Cena Din 5'—.

Občinsko dete Roman dojenčka. Srbsko spisal Branislav Nušič. Poslovenil Cv. Golar. Cena Din 15'—.

Zeleni kader Povest iz viharnih dni našega narodnega osvobajanja. Spisal Ivan Zorec. Cena Din 14'—.

Povest o Robinsonu z risbami v barvah. Za mladino v angleščini spisala K. Fitzgerald. V slovensčino preložil Bog. Vdovič. Cena Din 15'—; vezani izvod Din 20'—.

Politika in zgodovina. Nekoliko odgovorov na dnevna vprašanja. Spisal dr. Drag. Lončar. Cena Din 15'—.

Vse tu navedene knjige se dobe po vseh slov. knjigarnah. Naročajo se lahko tudi pri podpisanem založniku.

Tiskarna in litografija

J. Blasnika nasl. d. d.
LJUBLJANA, Breg štev. 12.

Naročajte „GRUDO“!

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

VLOGE NA KNJIŽICE IN TEKOČI RAČUN po najugodnejšem obrestovanju. — KREDITI v tekočem računu. — ESKONT MENIC. — INKASO.

Račun pošilne hranilnice št. 14257. — Brzojavno „KMETSKE DOM“.

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI

Tavčarjeva (Sodna) ulica 1, pritličje

POSOJILA NA VKNJIŽBO, proti poroštva, zastavi premičnih in vrednostnih papirjev. — ČEKOVNI PROMET. — NAKAZILA.

POSLOVNE URE: od 8.—12%, dopoldne in od 2.—4%, popoldne.